

6722

ARXIU CENTRAL LIRICH-DRAMATICH

MARGARIDA DE PRADES

DRAMA HISTÓRICH

EN QUATRE ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

FRANCESCH UBACH Y VINYETA

Estrenat en lo gran Teatre del Liceo,
la nit del 6 de Maig de 1870.

GRACIA :

Estampa de Gayetà Campins,
CARRE DE SANTA MADRONA, 4.
1870.

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MEMORIAL OF THE

MARGARIDA DE PRADES,

DRAMA HISTÓRICH

EN QUATRE ACTES Y EN VERS

ORIGINAL DE

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.


~~~~~  
Estrenat ab brillant éxit en lo gran Teatre del Liceo  
la nit del 6 de Maig de 1870.  
~~~~~

GRACIA:

IMP. DE GAYETÁ CAMPINS.—STA. MADRONA 4.

1870.

~~~~~

La propietat d' aquest drama pertany a son autor y ningú, sens lo seu permis, podrà representarlo, tradhirlo ni alterar son títol, acullintse per fer valer sos drets, a la llei vigent de teatres. Lo Sr. D. Rafel Ribas, editor del *Arxiu central Lirich-Dramátich*, y los seus representants, son los únichs autorisats per lo cobro dels drets de representació que son del autor del drama.

~~~~~

A EN FRANCESCH PELAY BRIZ,

Mestre en Gay Saber,

Per amistat y per catalanisme dedica aquesta obra

G' Autor.

REPARTIMENT.

PERSONAS.

ACTORS.

Margarida de Prades.	<i>Sra. Juaní.</i>
Violant.	» <i>Prats.</i>
Joan de Vilaregut.	<i>Sr. Tutau.</i>
Pere, compte de Prades.	» <i>Llimona.</i>
Jaume, compte d' Urgell.	» <i>Pardo.</i>
Mossen Borra.	» <i>Puchol.</i>
Grau Alemany de Cervelló	» <i>Milà.</i>
Ramon Sentmenat	» <i>Fuquet.</i>
Punyfort.	» <i>Hidalgo.</i>
Ciurá.	» <i>Casavan.</i>
Pau.	» <i>Guillen.</i>
Un Soldat.	» <i>N.</i>
Un Patje.	» <i>N.</i>

Cavallers, Bisbes, Abats, Concellers, Diputats, Patjes y Soldats, etc., etc.

L' acció del drama te lloch á Barcelona
á principis del segle XV.

ACTE PRIMER.

Palau de Barcelona. Ante-cambra reyal ab quatre portas laterals; lo fons estarà obert per tres grans arcadas que donan pas à la galeria alta del pati, qual perspectiva clourà la escena. Entre las duas portas de la dreta hi baurà lo dosser reyal ab lo escut d' Aragó al centre.

ESCENA PRIMERA.

LO COMPTE DE PRADES, lo d' URGELL.

UR. Com bon servidor del Rey (*Entrant*)
y amatent sempre á sas ordres,
no deixa 'l Compte de Prades
ni un' hora tant sols sas portas.

PRA. Y 'l d' Urgell, per no ser menys,
companya al de Prades dona.

UR. Mes, per dematí que vinga,
sempre á don Pere ja hi troba.

PRA. Que fa per lo Rey aquí
lo qu' éll fá pel Rey á fora.

UR. Lo qual prova 'l molt qu' estiman
lo brill de la real corona.

(*Donant la ma al de Prades.*)

PRA. Molt cert, don Jaume, molt cert.

UR. Y de nou, qu' es lo que corra?

Encara 'l Rey está trist?

encara la pau no torna

en son pit á reposar

lliurantlo de sas caborias?

PRA. Encara no.

UR. Y donchs?

PRA. L' imatge

de son fill, que sia en gloria,

- lo Rey Marti de Sicilia,
tot l' àmbit del cor li ompla.
- UR. Mes jo crech qu' es bèn debades;
som de Dèu, y Dèu disposa.
- PRA. Aixís es; mes recordeu,
Compte, que 'l Rey també es home,
y sent, com sentim nosaltres,
de los sentiments la forsa.
- UR. Lo Rey té tants fills, don Pere,
com homes hi ha en sos pobles.
- PRA. No perço s' oblida d' ells
com avuy n' ha dadas provas.
- UR. Y assó?
- PRA. Ab la mort del seu fill,
Sardenya, la perla hermosa,
que ja es mes que tal rubí,
per tanta de sanch que 'ns costa,
ha restat entre las urpas
de la guerra un' altra volta,
sens un cap per bèn regirla;
mes, mentres que aquí s' apronta
altre armada que 'ns la guardi,
mena duas naus ab órdres
per en Torrellas.
- UR. Quan surten?
- PRA. Avuy mateix, ans de un' hora.
- UR. Y qui hi vá?
- PRA. Un dels Moncadas,
despres l' altre
- UR. Elecció bona;
mes avuy no es pas assó
lo que mes amohina 'l poble.
- PRA. Y donchs qu' es?
- UR. Que sense fills
ni germans que la corona
heretar pugan, lo Rey
á la Reina y l' Infant plora,
sens pensá en haber infants
mullerant un' altra volta.
- PRA. Cert que 'l Rey faria mal
si aixó fes.
- UR. Donchs vos...?
- PRA. La boca
del Rey, sols per sospirar,
don Jaume, fa temps que s' obra.
- UR. Damas tè dins del Palau
que cad' una es una joia.
- PRA. Hi tè la vostra germana.

- UR. Cert; mes també hi t'è la vostra,
á be que la tal m'apar
que per Reina es massa jove.
- PRA. No se jo 'l perquè.
- UR. Perque
en esta edat tant ditxosa,
en la que ab celistias d' auba
á la terra 'ls ulls descobren,
una corona es molt xica
per fixal 's en la corona.
- PRA. Qué voleu dir?
- UR. Escolteume.
Ans que la Reina fos morta,
me cridá un dia á la cambra
en la qual las damas brodan,
y allí tingui lloch, don Pere,
de veure molt afanyosa
brodant d' una rica banda
al bell mig un pom de rosas,
á la vostra germaneta,
mes que las tals flors hermosa.
Vaig fé á la dama justicia
mes que no adular sas obras;
y, al preguntar á la Reina
si era pèl Rey semblant joya,
qu' era per un cavaller
del palau, me va respondre,
per poder abrigá ab ella
una ferida amorosa.
La banda á que 'm refereixo
En Vilaregut la porta.
- PRA. Quí li ha donada?
- UR. No 'u sè,
mes brodantla....
- PRA. Xica prova,
pus si vos á Margarida
héu vist brodarhi las rosas,
jo he vist brodarhi á Cecilia,
la bella germana vostra,
en una ocasió semblant,
duas molt gentils colomas.
Ja veyen.....
- UR. Que no es possible
mon seny com lo d' altres torce.
- PRA. Compte d' Urgell.....
- UR. Las miradas
dels galants, la ciutat tota
ha cullit y crech debades

que ho negue la llenga vostra.
Galant es Vilaregut,
cavaller valent y noble,
gentil dama Margarida
d' éll y mes mereixedora.

Qué podeu mes desiljar
que fer sa ventura, Compte?

PRA. Si fòs tal com vos dihéu,
jo 'u pendria en hora bona;
mès heu vist lo que no hi ha,
com provarè avans d' un' hora.

UR. Mireu que un' hora es molt curta
per treure semblantas provas.

PRA. Es que las tinch amanidas.

UR. A voltas un hom disposa,
y Dèu....

PRA. No 'u dispojo jo.

UR. Rahó per no creurho 'm sobra.

PRA. Compte d' Urgell! (*Ab acritut.*)

UR. Observéu
lo lloch en qu' estem, lo Compte.

ESCENA II.

Los dits Mossen BORRA.

Bo. No sè perque 'm diu lo cor
que 'us farè y no 'us farè nosa.

UR. Mossen Borra 'l mateix sempre.

Bo. Perxó 'm diuhen mossen Borra.

UR. Parlá á mitjas es de sabis.

Bo. Com de tontos quedá' á foscas.

UR. Es per mi?

Bo. Que per ventura
no m' heu entés?... Y vos, Compte?

(Al de Prades.)

*(Los dos comptes s' apartan de Mossen Borra com
si 'l menyspreesen per importú, mes tot seguit la
curiositat los fa tornar á éll.)*

Bo. Ja veig que també 'l desig
de saberho.....

PRA. Qué?

Bo. La nova.

PRA. Nova?... quina?

Bo. Quina ha d' ésser?

La de la Reina.

UR. Com! (*Ab interès.*)

PRA. Borra. (*Id.*)

Bo. Y donchs, aquí dins que feu,

si fins ignoreu tals cosas?

UR. A veure, parléu.

PRA. Qué hi ha?

UR. Pero clar.

PRA. Sense retòricas.

Bo. Com si un hom parles llatí;

mes vaja, allá va la nova.

Pèl senyor Rey congregada

está la noblesa tota,

per fer á la nova Reyna

l' oferta de la corona,

y, com tè de ser aquí

la soptada cerimonia,

sospito....

UR. (*Ab curiositat.*) Que sospitéu?

Bo. Gayre bè 'l mateix que 'l Compte

(*Per lo de Prades que mig riu ab malicia.*)

PRA. (*Dissimulant.*) Ara si que'm faréu riure.

Bo. Que no 'u fésseu lo estrany fora.

UR. Pero qu' es lo que sospita (*Ab molta ansia.*)

lo Compte de Prades, Borra?

Bo. Que la que avuy farán Reyna (*Parlant ab*

es una dama molt jova,

pausa.)

que no li diuen Cecilia,

com á la germana vostra.

UR. Aixó es suposar ja molt.

(*Apart.*) Sortir d' aquest dupte es forsa.

(*Alt.*) A ser cert, Compte de Prades,

preparéu la en-hora-bona.

PRA. Lo mateix vos aconsello,

y á la vostra molt hermosa

germana, á la nova Reyna

per servir preparéu prompte.

UR. Per fer lo mateix la sort

aquí á Margarida 'us porta. (*Es per demes*

advertir que la ironia no déu apartarse dels

llavis dels dos Comptes, sempre que 's parlen

l' un al altre, no sols en esta escena sino en tot

lo drama.)

PRA. Margarida, Margarida!

Veritat qu' es nom que sona

molt bonich? (*Al d' Urgell ab socarroneria.*)

UR. (*Intencionadament.*) Una advertencia:

Vejeu si perqui á la vora

hi ha algú que porte banda. (*Se'n va*)

Bo. Ja! ja! (*Rient.*)

BRA. Que hi ha, mossen Borra?

Bo. Que tè d' haverhi? Que rich

- PRA. Pero de qué?
Bo. D' una cosa
que per vos r.o tindrà gracia
y á mi m' ha semblat molt bona:
que Margarida alli riu,
que 'l Rey dins la cambra plora,
que vos no sabéu que fer....
y que á mi tant se me 'n dòna.
- PRA. (Ap.) Aquest home hi veu de lluny,
caldrá vigilarlo.
- VILA. (Que suri pèl fons, crida:) Borra!

ESCENA III.

PRADES, MARGARIDA, VILAREGUT, BORRA.

(Margarida baixa de la galeria, hont haurà apa-
rescut moments avans, y al anar á ferho, Vilaregut
que vè en son sequiment, s'adona del de Prades y
per dissimular crida á Mossen Borra, ab qui 's
posa á parlar. Vilaregut portará lo pít creuhat per
una banda virolada)

- PRA. (Ap.) Ell allí (Per Vilaregut.) Germana.
MAR. Vos?
PRA. Jo que vinch á saludarvos
y al mateix temps á parlarvos
de la venturá dels dos.
- MAR. Plaume que per mi vetlléu;
mes, germá, sò molt ditxosa
- PRA. Margarida, sòu hermosa
y 'l que faig vos mereixeu.
De vos he sentit parlar
á n' algú y molt poch m' agrada,
qu' es diu que 'us han malmirada,
y jo no 'u puch tolerar.
- MAR. Germá....
- PRA. Margarida, jo
ja sabéu lo que 'us estimo,
no 'n dupto y fins escatimo
lo fer cap observació.
Al revés, vos vinch á dir
que hi ha qui ab amor vos mira,
y que per lo jorn sospira
en que 's puga ab vos unir.
Jo sè que ab ell la ventura
vos ha d' omplir tot lo cor,
y que sols lo sèu amor
assó y mes vos assegura.
- MAR. (Ap.) Oh Déu! si haurá sapigut....

- PRA. Si potser m' hauré enganyada!
Perque no se 'us des soplada,
jo mateix la nova he dut.
Aixi, al bes del'alegria,
ufana aixequéu la testa,
y anéuse á vestir de festa
com reclama semblant dia.
Trayéu joyas, flors y galas,
y admire nostra grandesa
avuy, l' altiva noblesa
que trepitja aquestas salas.
Y al véureus bella y galana
rumbejar com vos pertoca,
puga omplir tota la boca
ab lo dols nom de germana.
- MAR. Sols ma ventura, senyor,
espero d' ella mateixa
y, pus he pogut mereixe
de vos tantissim favor,
no 'm recordeu als que planyo,
germá, per sa mesquinesa.
- PRA. Digna sòu de ser altesa
- MAR. (Ap.) Altesa? Potser m' enganyo!
(Vilaregut y Borra haurán baixat al prosceni, y al girarse Prades envers Mossen Borra, Vilaregut ab molta pressa cambia alguns mots ab Margarida, lo qual vist pèl de Prades, fá que acompanye á sa germana fins á la porta de sa cambra y la despedeix ab severitat.)
- PRA. Mossen Borra. *(Dirigintse á éll).*
- VILA. *(Ap. á Margarida ab passió)* M' estiméu?
- MAR. *(Ap. á Vilaregut.)* Mes que may, y vos?
- VILA. *(Ab carinyo.)* També.
- PRA. Margarida!
- MAR. *(Avergonyida)* Ah!
- PRA. Perque
de res ignoranta estéu, *(Acompanyanlla á la porta.)*
penséu que la gelosia,
aqui ab don Joan á parlar,
podéu del hom' despertar
qu' en vos la sèva honra fia.
- MAR. Germá, qu' heu dit!
(Margarida suplica á son germá per saber qui es lo marit que li destina, mes, á un gest imperiós d' aquest, entra á sas habitacions.)
- VILA. *(A Borra.)* Ma ventura,
Mossen Borra, es de tal mena
que tot lo mèu ser amplena:

sò felis.....
Bo. (Ap.) Es criatura!

ESCENA IV.

PRADES, VILAREGUT, BORRA, URGELL, PUNYFORT.

(Lo d' Urgell y Punyfort entran enrahonant; mes al adonarse del de Prades, tot seguit cambian de conversa.)

UR. Y l' heu pogut fer parlar?

PUNY. Jo no, que 'u ha fet lo vi.

UR. Mes calla....

PUNY. Que?

UR. Ell!

PUNY. Ah! si.

Donchs rumbejan per la mar
que donan gust de mirarse,
altivas, molt ben talladas
y ab banderas enflocadas,
que indican van á etgegarse
ans de poch.

UR. (A Prades) Sabéu vos l' hora
que 'l port lasnaus deixarán?

PRA. Ara no, mes al instant....

UR. No es empenyo.

PRA. (A Vilaregut y Borra.) Halagadora
comanda 'l Rey m' ha donada
pèls dos.

VILA. Y qu' es?

PRA. Que 'us espera
per honráus en gran manera

Bo. (Ap.) Lo missatger no m' agrada.

PRA. Així 'us podrè acompanyá,
si tal honra 'm permetéu

UR. Vilaregut! (Volentlo entretenir.)

PRA. Observéu
que 'l Rey esperantlo está
(Entran per la porta dels fons esquerra.)

ESCENA V.

URGELL, PUNYFORT.

UR. Lo Rey!.... Allunya 'l de mi
es lo que lograr tú vols....
Mes; Punyfort, ja 'ns trobem sols,
parla.

PUNY. A la Dressana aní
las naus que han d' eixir per veure,

quan, topantme ab un minyò
qu' en una certa ocasió
d' un joch mal parat vaig treure,
m' ha dit: «Tinch diners de fresch;
si no 't desplau la companya,
anirem á ca 'n Sisanya
á béuren d' aquell moresch.»
Dit y fet, hem 'nat allá
y hem begut d' alló milló,
paga èll, y, al veure que jo
volia 'l convit torná,
m' ha contat com ha rebut
d' un molt temut cavaller,
gran quantitat de diner
per matá á 'n Vilaregut.
Y dich ell, perque m' ha dit,
al preguntarli lo nom,
que sap tant sols qu' es un hom'
que porta lo pit guarnit
ab una banda brodada
com cap millor se 'n llueix,
he cregut que ni 's mereix
entrá en dupte. S' es pactada
la cosa, que tè de ser
á Sardenya, hont los dos van
ab las naus que surtirán
avuy d' aquí, per poder
en lo tumult d' un combat
deixar la cosa complida,
y fer d' esta acció avorrida,
responsable á son mal fat.

UR. D' aixó n' ets segú?

PUNY. Segú.

UR. A fe 'u voldria duptar.

PUNY. Y que al que 'l tè de matar
no se li escapa ningú.
Es lo millor ballester
qu' existeix en Barcelona;
la pedra qu' ix de la fona
l' he vist migpartir.

UR. (*Parlant sol.*) Com fer
al Compte per contrariar?
Caldrá fer públich l' amor
y enterarne al aymador
perque no 's vulla embarcar.
Y, per si assó no pot ser
per tenir paraula dada?...
No vull perdre la jugada,

farè aturá al ballester.
Punyfort! (*Cridantlo.*)

PUNY.

Senyor.

UR

Es precis

que, si don Joan va á la guerra,
lo ballester quede en terra.

PUNY.

Descuydéu, se farà aixis.

UR.

Que ningú n' entenga res,
ni una paraula, Punyfort.

Ara pots anar al port,
y alló que convinga fes.

ESCENA VI.

URGELL.

La Reyna! Tant ho sap éll
com jo la que serne puga;
mes com sa germana duga
la corona y lo donzell
desaparegut ne sia,
per dar als sèus la corona,
tindrà del Rey en la dona
un defensor nit y dia.
Per Dèu qu' es lo plan mateix
que fa temps estich tramant;
mes jo parlarè á don Joan
com á mon intent compleix.
Y veurém si aixó 's concilia
desbaratant sa partida,
si, en lloch de ser Margarida
la Reyna, serà Cecilia.

ESCENA VII.

URGELL, VILAREGUT, BORRA.

(*Los dos darrers surten per la porta per que han entrat en la escena V.*)

Bo.

Que 'n direm d' assó? (*A Vilaregut.*)

VILA.

No 'u sè.

Bo.

Donchs jo si, una picardia.

VILA.

Borra, que si algú 't sentia...

Bo.

Qu' es picardia dirè.

Precisament á n' aquí
me complasch en sostenirho;
lo qui no vulla sentirho,
ja ho sab, que fuge de mi.
Sols veritats despulladas
de ma boca han de sé eixidas,

per envergonyar mentidas
en caras de juheus pintadas.

VILA. Boira, per l' amor de Dèu!

Bo. Per l' amor de Dèu... Callem. (Pausa.)

VILA. Ara escoltam.

Bo. Escóltem
que aquest es l' ofici mèu.

VILA. Jo estimo.

Bo. Ho sabia ja.

VILA. Mes no lo qu' es gran l' amor,
que, no cabent en lo cor,
me puja 'l cap á torbá.

Criats des l' etat aquella
de la innocencia á n' aquí,
quan xichs, jugant ella ab mi,
quan grans, delirant jo ab ella;
no hem conegut mes ventura
que aquest amor ignocent,
que va cada jorn creixent
com d' ella creix l' hermosura.

Fins vuy, sens plorá un ahi
ni teme per lo demá,
sense ni en sómnis pensá
que poguès esdeveni
aquesta separació,

que, per la comuna vida
que fem, ha de ser sentida
com del cor l' amputació.

No haviam sentit sisquera
d' un sol sospir l' amargor,

erans estrany lo dolor,
estranya la pena 'ns era;

y ara de sopte lo fat,
al que veig no conexia,

lo llas de flors que 'ns unia
d' una estrebada ha trencat!

Ah! confessa qu' es molt gran
lo colp qu' he rebut,

Bo. No tal,

que vius la vida mortal
Dèu t' ha recordat, Joan.

Avesat sols á gosar
al costat de Margarida,
sols recordas la partida
sens' pensar que has de tornar.

Y encar' si com es probable,
per Aragó es la victoria,
tornar orlat per la gloria

VILA. á sos ulls mes agradable,
Podrem estimarnos mes
així á ser?

Bo. Molt cert que no;
mes pot lo goig ser majó
que ab l' amor trobes després.

UR. Rahó podriau tenir,
Mossen Borra.

(Lo Compte d' Urgell que fins ara s' ha estat apartat dels dos companys, s' acosta á ells y ab delicadesa y tó afable bastreu en la conversa.)

VILA. Compte!

UR. Oiu,

que no per cert sens motiu
dos mots me permeto dir.
Mort del senyor Rey lo fill
y Sardenya combatuda
pel genovés, nostra ajuda
clama de l' illa 'l perill.
Guerra cruel y dessastrosa
es la guerra que allí 's fá,
desgraciat d' aquell que hi va:
si 'n torna, per gayre cosa
al retorn no será bo,
que, quan menys, las malalties
han d' amargar tant sos dias
que 'l morir fora milló.
Allí avuy vos fan partir,
y á fe qu' estich convensut
que á n' allí, Vilaregut,
vos fan anarhi á morir.

VILA. Compte d' Urgell....

UR. Un motiu
per parlá he dit que tenia.

VILA. Si m' enganyéu....

UR. Que 'n trauria?

Bo. Dcn Jaume .. *(Ab interés.)*

VILA. Parleu *(Id.)*

UR. Oiu.

Persona hi ha en est palau
molt contraria al vostre amor.

VILA. L' estima! *(Ab promitut.)*

UR. No.

VILA. Per favor!

UR. Lo vostre amor no li plau.

VILA. Perque? Mon amor á mi
solament ha de complaure.

UR. Parentiu no vol contraure

- ab vos.
- VILA. Será parent.... Si....
Ell té de sé
(*Vilaregut duptant, Urgell sens pararhi atenció*)
- UR. Y per lograr
d' ella poder allunyarvos,
pèl Rey Martí ha fet nombrarvos
son enviat.
- VILA. Puch renunciar
- UR. Y alli en lo fort del combat,
cap home pot presumir
lo ferro que 'l ve á ferir
quina má l' ha disparat,
ni pot sospitar ningú
al cadávre al donar terra,
si es víctima de la guerra.
ó de l' ambició d' algú.
- VILA. Don Jaume, per Dèu mes clá,
que dupto y temo....Per Dèu,
parleu aviat, parleu!
- UR. Quant podia 'us sò dit ja.
- VILA. Lo nom.
- UR. Ja may!
- VILA. Un cami
per sortir d' esta maror.
- UR. Pasarvos la má en lo cor,
y alló que 'us dicti seguir
- VILA. Partiriau? (*Reclós.*)
- UR. Si poguès.....
- VILA. Tinch la paraula empenyada
- UR. Oh, la paraula.... (*Despreciantlla.*)
- VILA. (*Ab fermesa.*) Es sagrada.
- UR. Si 'us n' aneu, fins á may mes.
(*Ab fredor y girantse tot seguit ab molta pausa per
lo fons á l' esquerra.*)

ESCENA VII.

VILAREGUT, BORRA.

- VILA. Si 'm quedo, mal; si me 'n vaig,
pitjó encare que quedar-me....
Oh! vullas aconcellarme,
amich Antóni ¿qué faig?
- Bo. Si al amor li portès lley ..
- VILA. Te quedarias?
- Bo. Pot ser,
perque só molt cavaller

y haventli promes al Rey
partir....

VILA. ¡Oh! sí, dech partir,
així 'u vol la mèva estrella!
mes ay, com deixar á 'n ella...

Bo. Oume.

VILA. Borra (*Abatul.*)

Bo. Déixam dir.

VILA. Parla quan vullas, qu' en va
probarás si 'm pots distreure.

Bo. No, home, que jo vull veure
si aixó se podrá arreglá

VILA. Mes com?

Bo. Obrintli lo cor
al Rey, que may á ningú
nega res, y jo per tú
fentme al mar.

VILA. Oh per favor!
Y aixó pol ser? (*Cobrant esperansa.*)

Bo. Molt que sí.

Anem al Rey á parlar. (*Moviment.*)

VILA. Mes tú per mi ferte al mar?

(*Ab carinyo y abatiment per no creure just accep-
tarho.*)

Bo. (*Ab naturalitat.*) No 'u farias tú per mi?

VILA. No, no vull. (*Apartantlo de sí.*)

Bo. (*Insistent.*) A tu t' espera
á Sardenya mort segura....

VILA. Que hi fa!

Bo. Y aquí la ventura....

Anem, anem. (*Emportántse 'l.*)

(*Borra se 'n du á Vilaregut dret á la cambra del
Rey; mes al anar á entrar en ella los ix al pas lo
de Prades ab un plech á la má.*)

ESCENA IX.

VILAREGUT, BORRA, PRADES.

PRA.

La galera
desplegat ja lo velatge,
sols espera al missatger
y 'l Rey al sèu cavaller
desitja felis viatge.

La devantera 'us confia
de l' armada que ha d' eixí,
y la comanda que aquí (*Dantli 'l plech.*)
de dause 'm cap l' alegria.

Per ella los sarts veurán
que Aragó no desampara

a's d' aquella terra...Y ara.
que Dèu vos guie, don Joan. (*Dintre la ma.*)

VILA. (*Ap.*) Que haja d' estrenye esta ma
sense xafarla! (*Alt.*) Agraheixo
lo bon desig que 'us mereixo.

PRA. Espero que al retorná,
lo nom de Vilaregut
honorant, al honrà á la terra,
ab nous trofeus d' esta guerra
veurem pintal vostre escut.

VILA. Será 'l que disposi Dèu.

PRA. A mes veure. (*Surt per la dreta de la galeria.*)

VILA. A la tornada.

Bo. A fe qu' es guapa jugada ...
Deurá descendir d' un jubèu.

ESCENA X.

VILAREGUT, BORRA.

VILA. Tant ditxòs com fa un moment
me creya ser.... Y ara... Ara
de segur que tinch la cara
del color del pensament.
Una má que 'm vol ferir,
un' altra d' ella m' allunya,
y las naus de Catalunya.....
y la banda....Assó es morir.
Anem, Borra, anem, perquè
quan mes trigo, tant pitjor.

Bo. Vas á Sardenya?

VILA. L' honor
aixi 'u vol; mes tornarè.
Tornarè, sí, y visca Dèu
que ha de sentir ma venjansa,
l' home atreuit que aixis llansa
la dissort al camí mèu.
Tornarè perquè á n' aqui
doble amor des d' ara 'm crida,
la venjansa y Margarida:
ab las dos juro cumpli'.

ESCENA XI.

PRADES, CIURA.

(*Los dos eixirán per la dreta de la galeria al retirar-se per la part oposada Vilaregut y Borra, als quals seguirán.*)

PRA. L' has conegut? (*A Ciurá.*)

CIU. Don Joan
PRA. Donchs digas al ballester
qu' es aquest lo cavaller.
elegit, y qu', en tornant,
si ha complert y sap callá,
rebrá altre tant; y sinó,
per pagá al sèu matadó,
l' or mateix me servirá.

ESCENA XII.

MARGARIDA (*vestida ab luxo*), VIOLANT.

VIOL. De que s' esdevè, senyora,
aquest sentiment soplat,
que de la rialla al esclat
la vista esmortuida 'us plora?

MAR. Vè á que per l' amor lligada
creyent-me ab llassos de flors,
al banch dels mes fers dolors
ab ferros me veig fermada.

VIOL. Quin dolor es lo dolor
que 'us fereix de tal manera?

MAR. Es lo cop de la primera
ferida que reb lo cor;
La caiguda qu' en son vol
ha sofert l' ànima mia.

VIOL. Y així 'us vestiu?

MAR. Avuy dia
de goig se disfressa 'l dol.
L' hipòcrita mon, que alegre
mira dels sèus la mortalla,
tanca en lo cor la rialla,
vestintse de roba negre;
y al pérdres al alt las álas
del àngel de sa ventura,
tanca en son cor la tristura
guarnintse lo cos de galas.

VIOL. Senyora...

MAR. Aixó tinch de fè
jo en est dia.

VIOL. Y qui 'us hi obliga?

MAR. M' hi obliga... No sè 'l que 't diga,
perqué ni tampoch ho sè.
Fins avuy, tota ma vida
tranquila sò viscut, veyá
l' esperansa que 'm sonreya;
l' esperansa ja es fugida!
Ab dolsos accents l' amor

à mos somnis despertava
y, cluchs los ulls jo gosava
d'imatges y vistas d'or.
Fins que á mos llabis pujant
del fons del cor l'alegria,
los llabis suaument obria
lo sèu nom mormurejant.
Mes d'endevant, soís negror
veurán los mèus ulls estesa,
y sentirá la feresa
de la desgracia 'l meu cor.
Serán sospirs los accents
ab que amor m'afalagava
y, lo nom que dols trobava;
lo butxí de mos torments.

VIOL. Lo noble Vilaregut
son amor no ha d'oblidar.

MAR. L'amor que 'ns varem jurar
avuy Violant han romput.
Ab altre volen casarme,
y assó es lo que á planye 'm forsa.

VIOL. Vostre desig qui pot torse?

MAR. Lo germá que va donarme
lo Cel.

VIOL. Com! Don Pere?

MAR. Si,

ell, qu' en lloch de protegirme
com cal á un germá, á ferirme
avuy ha vingut aquí.

Ja veus si puch esperar.

VIOL. Queda 'l Rey.

MAR. En vá seria;

lo Rey no fa res vuy dia
sens al Compte consultar.

VIOL. Y donchs, qué faréu?

MAR. No 'u sè.

VIOL. Cedireu?

MAR. Y donchs, Violant?

VIOL. Y no vos ompla d'espant
l'idea?

MAR. Mes, que puch fè?

VIOL. Resistir.

MAR. Com?

VIOL. Vostre amor
proclamant.

MAR. Per demès fóra.

VIOL. Lo cor que be estima...

MAR. Plora.

VIOL. Lluyta.
MAR. A mi 'm manca 'l valor.
VIOL. Senyora.
MAR. Trista de mi!
VIOL. Vostre germá. (*Anunciantlo.*)
MAR. Aixis ho fos.
VIOL. Vos deixo sols á tots dos.
MAR. No, per Dèu, quedat aquí!

ESCENA XIII.

PRADES, MARGARIDA, VIOLANT.

PRA. Germana, plorant? Polser
l'alegria.....
MAR. No escarniu
mon dolor.
PRA. Per quin motiu
escárni tal he de fer?
MAR. Vos sabéu....
PRA. Jo?
MAR. Vos m'heu dut
la nova.
PRA. De la ventura
que avuy la vostra hermosura
sobre Cècilia ha obtingut.
MAR. Ventura dihéu?
PRA. Si tal,
ventura de bona lley
que avuy coronará 'l Rey
ab sa corona reyal.
MAR. Oh, qu'heu dit!
PRA. Si, Margarida,
per gentil y per hermosa,
lo Rey al cercar esposa
per esposa 'us ha escullida.
Aixis aixuguéu lo plant
y oblideu criaturadas,
que molt triadas vegadas
ditxosas, germana, 'ns fan.
MAR. Be, germá, vos enganyeu
al pensar de tal manera,
ditxosa al matí jo n'era....
PRA. Y ara!
MAR. Ara, ja ho veyéu. (*Plorant.*)
PRA. Tot aixó no será res.
MAR. Es.... qu'estimo.
PRA. Estimeu?
MAR. Si.

PRA. Ja oblidaréu.

MAR. No está en mi,
no he d' oblidarlo may mes.

PRA. Denchs aixis forsa 'm serà
un' altra nova donarvos
que volia retardarvos

MAR. Oh!

PRA. Dintre uns moments vindrà
del rey Martí l' embaixada
que ha d' oferirvos per ell,
de las reynas l' escambell
y la garlanda envejada.
En lo moment que 'us faran
l' oferta de tal tresor,
dret á Sardenya, d' est port
duas naus ne partiran:
en una va un cavaller
pèl Rey á lluytá' á Sardenya;
si ma germana s' empenya
en que Reyna no ha de ser,
las naus bè podran tornar
la guerra al ser ja finida;
mes no espere Margarida
al que allí va á guerrejar.

MAR. Ah!

VIOL. (*Ap.*) Traidor!

PRA. Vos decidíu
de la sort de don Joan.

MAR. Compte!

VIOL. (*Ap.*) Es jove, y ne faran
tot lo que vulgan.

PRA. Oiu.

La corona sens hereu
y en armas tota la terra
ínfalible ja la guerra
eu pes tot lo realme creu.
Pretenents de tots confins
al trono allargan la ma,
y, si 'l Rey moris demá,
al moment fòra bocins.
Lo Rey, la vista entelada
per las llágrimas que plora,
no ha vist la pena que acora
á sa nació malbaurada,
y 'ns ha forsats, qu' en lloch d' ell,
vetllant pel bè de sos pobles,
la Diputaciò, los nobles
y 'l molt magnífich Concell,

fessem present l' encertat
que un nou casament seria;
mes tant lo Rey resistia
que convénee 'l be ha costat.
Al si cedi y elegida
vos per éll, que per mi no,
es dels estats d' Aragó
l' esperança Margarida.
Ja veyéu si 'l recordar
tals ninadas fòra un crim,
quan es forsa que complim
lo que al Rey plau disposar.
Que responéu?

MAR. Que no puch,
que no puch renunciá...

PRA. Encare?

Penseu que del nostre pare
lo nom sense taca duch.

MAR. No obraria, si fos viu,
ell com vos.

PRA. Molt cert que no,
no 'us permetria 'l que jo;
mes, Margarida, advertiu
que 'l mal nom que 'ns recauria
la má despreciant del Rey,
no 'us deixa ja mes remey
que cedi', y per l' honra mia
vos juro que será en va
tot quant feu per disuadirme,
que só qui só, y obehirme
vos toca á vos y callá.

MAR. Ja has sentit, Violant!..

VIOL. Si, sí.

MAR. Tot perdut, ni una esperança!
Jo 'm moriré d' anyoransa!

VIOL. Qui sap lo que pot veni. (*A consolantlo.*)

PRA. Quan de noble en Barce!ona
hi ha, per ser mes complerta
vostra ventura, l' oferta
vos vè á fer de la corona.

MAR. Ay!

VIOL. S'nyora.

PRA. (*Donant un cop de peu.*) Visca Dèu! (*Lo visca Dèu
ab molt coratge al veure á Margarida plorosa, mes
al adonarse dels cavallers qu' entran en l' ante-
cambra y se dirigeixen á ell, cambia soptadament
de tó y va á rèbrels afablement.*)

ESCENA XIV.

MARGARIDA, VIOLANT, PRADES, URGELL, GRAU, ALEMANY *de* CERVELLÓ, BORRA, SENTMANAT, CONCELLERS, DIPUTATS, BISBES, ABATS, DAMAS, CAVALLERS, PATGES, CRIATS *del* senyor REY, TROMPETERS, etc., etc.

(Dos dels patges durán sobre coixins de vellut un ceptre y una corona. Los trompeters estarán arren- glerats á la galeria.)

PRA. *(Afablement.)* Senyors...

SENT. *(Donantli la ma.)* Compte.

PRA. *(Id.)* Sentmanat.

SENT. Per si sou vos qui ha guanyat la victoria?

PRA. Ja ho veyéu.

(Prades dona la ma y parla á diferents cavallers.)

Bo. *(Ap.)* Quant mes val que sia aixi' que no pas que hi fos present?

UR. *(Ap.)* L' humiliació d' est moment, don Pere, 'us farè senti.

(Urgell y Borra estarán un á cada cantó del acom- panyament y durant tota la escena no 's deixarán veure apenas, fins que s' indiqui.)

(Los trompeters fan tres tochs y tothom calla.)

GRAU. Senyors; per mi parla 'l Rey.

(Tothom se descubreix lo cap, fora los Bisbes, Dipu- tats y Concellers.)

Comptes, barons, cavallers,

bisbes, abats, concellers

y diputats; com es lley

d' honor y de cortesia,

la muller al escullir

lo Rey, que tè de partir

lo trono ab ell, en est dia

la corona per honrar

y per honrar á la dama

á qui Reyna se proclama,

aquí 'us ha fet congregar. *(Pausa.)*

Senyora; l' alta virtut, *(Dirigintse á Mar-*

l' hermosura celebrada, *garida.)*

la noblesa vinculada

en sanch de reys que ha vingut

fins á vos; vostre talent,

vostra prudencia y bondat,

al Rey han determinat

á servos aquest present.

(Los Patges que duhen lo ceptre y la corona s' agenollan als peus de Margarida.)

Ab vos vol partir l' amor
que 'l poble ab amor l' hi paga,
perque ab fe 'l creixe s' halaga,
senyora, ab vostre favor;
y prova per cert ne dona
als ulls de tothom bèn clara,
oferintvos de sa mare
la sempre brillant corona;
corona que recordar
cal tant sols las que l' han duda,
perque nos sia tinguda
la que la tè de portar,
ab tant respecte y amor
com vuy recordantse estan,
las mares de Pere 'l gran
y Jaume 'l conqueridor.
Senyora, que l' accepteu
ab ànsia la terra espera
que en vos d' una ditxosa era
l' astre precursor ne veu.

Y 'l Rey que 'us porta al altar
mirantse en vostra hermosura,
espera que sa tristura
podrà ab vostre amor curar.

Aixis, colméu llurs afanys
acullint l' oferta honrosa,
y estimada y venturosa,
vos garde 'l Senyor molts anys.

(Moments de pausa. Margarida logra dominar lo senti rent; mes al parlar, á pòchs mots li manca la veu.)

MAR. Senyors; de cor agraeixo
l' oferta que 'l Rey m' envia
y ab tota l' ànima mia
l' alta estima que 'us mereixo.
En mi no hi ha mes virtuts
que las qu' es forsa guardar,
y aixis no cal premiar
preceptes que son deguts.

Diguéuli al Rey que l' amor *(Mancantli la veu.)*
no 'm deixa dir 'l que diria....

PRA. Dèu de Dèu! *(Ab veu ofegada per l' ira.)*

MAR. Que si podia
expressar.... *(Prades que al comensar à parlar sa germana se mostrava satisfet, haurà onat passant ul despit, fins à no poderse contentir; mes al veure que Margarida no pot seguir*

parlant, sent una transacció, pren la paraula per ella ab brusca afubitat.)

PRA. A tal favor (*Molta intenció.*)

Margarida conmoguda,
senyors, no pot demostrar
la corona al acceptar,
la gratitut qu' es deguda.

MAR. Compte! (*Ab veu débil.*)

PRA. No, no 'ús molestéu,
còmprenc la vostra emoció,
y perço m' avanso jo
á complir ab lo que 's déu.

MAR. Violant! (*Sostenintse ab ella y plorant.*)

PRA. Per lo tant, senyors,
direu al Rey de tornada,
que la Reyna impresionada
á tanta gracia y honors,
agraheix per boca mia
de son Rey l' alta mercé,
mentres qu' ella ho tè de fé
ab llágrimas d' alegria.

GRAU. Senyora, pèl Rey sentida
será ab pler resposta tal.
Patges, á la cambra real
de la reyna Margarida.

(Los trompeters fan tres tochs com al comens de la cerimonia, y se retiran per la galeria, mentres los cavallers saludant á Margarida al passar per devant d' ella, fan d' acompanyament als dos patges que ab la corona y lo ceptre se dirigeixen á la seva cambra. Urgell y Borra estan en la escena. Al anar á entrar Margarida ab Violant á la cambra, trona la bombardarda que senyala la sortida del port de las duas naus que van á Sardenya.)

Bo. Ja ho veyeu, Compte d' Urgell.

UR. Avuy es estat per mi.

Bo. Y demá? (*Ab picardia.*)

UR. Es de presumi'
que demá sia per ell. (*Sona la bombardarda.*)

Bo. La bombardarda.

UR. (*Prop de Margarida ab intenció.*) La partida.

MAR. Ah! (*Ab defalliment agasantse ab Violant.*)

UR. Senyora. (*Volentla socorre.*)

PRA. (*Interposantse.*) No es rès.

Bo. (*Ab rialleta irónica.*) No.

UR. (*Id.*) L' emoció.

PRA. Si, l' emoció.

UR. Natural!...

Bo. (Ap.) Sempre mentida.
(Margarida fa un sospir y entra dins.)

ESCENA XV.

PRADES, URGELL, BORRA, CIURA, PUNYFORT.

PRA. (Ap.) Ara sols cal esperá
la mort d' En Vilaregut.
PUNY. (Entrant.) Lo ballester.... (Ap. á Urgell.)
UR. (Ab ànsia.) Que?
PUNY. Perdut!
CIU. (Entrant.) Lo ballester.... (Apart á Prades.)
PRA. (Ab ànsia.) Que?
CIU. (Ab satisfacció.) A la mar.
(Tot lo que Prades estarà satisfet se mostrará abatut
Urgell. Borra 's retira pel fons mirantlos ab menys-
preu.)

FI DEL ACTE PRIMER.

ACTE SEGON.

Cantó del claustre del monestir de Vallbonzella. A l' esquerra del espectador, cada clar de bastidor à bastidor serà una arcada y farà tot un rengle fins al darrer bastidor en lo que figurarà comensar endintre de las taulas l' ala de galeria que hauria de venir davant del públich. Al fons, porta gran que du al interior del monestir; à la dreta altra qu' es la de la escala que puja del pati. Duas ó tres sepulturas antigas aparedadas. Per las arcadas entraran algunas brancas dels llittoners del pati.

ESCENA PRIMERA.

GRAU, SENTMANAT, PUNYFORT, CIURA.

(Los dos primers en conversa seguida, los altres dos escoltant dissimuladament y cada hu per si.)

SEN. Senyor Llochtiment del Rey.
tenu rahó, som de planye.

GRAU. Y qui 'u dupta?

CIU. Pobre terra!

GRAU. Lo Rey plé de vida encara,
y ja 'ls pretenents aixecan
la testa y las mans allargan

SEN. A fe no sè perque 'l Rey,
podent ab una paraula
acabarho....

GRAU. Sentmanat,
tambè don Martí treballa,
y temo que no ab bons fins
quan de tothom se 'n amaga

SEN. Don Martí?

GRAU. Si.

SEN. Y sospitéu?

- GRAU. Mas sospitas son fundadas:
tant quant odia al d' Urgell....
- CIU. (Ap.) Urgell. (Procurant oir.)
- PUNY. (Id.) De mon amo parlan.
- GRAU. Tant mes á Fradich estima,
al qui per poder sentarne
en son trono, dia y nit
lo Rey sens descans treballa,
y fins sè que ha demanat
que 'l llegendimès al Papa.
- SEN. Aixó no pot ser.
- GRAU. Ja may.
L' historia no fa membransa
que haja regnat aquí un bòrt.
- SEN. Treballs serán tots debades
- GRAU. Y ab tot.
- SEN. Ab tot.....
- GRAU. Es de just,
perduda ja l' esperansa
de que 'l Rey cap mes fill tinga,
nombrar l' heréu.
- SEN. Cosa clara
de resoldre, tota volta
que ja tot hom lo senyala.
- GRAU. Pot ser que 'l tal no 'ns convinga.
- SEN. Lo dret.....
- GRAU. Es una paraula.
- SEN. Mes lo Rey, governador
del regne ha nombrat á En Jaume,
y, fins vuy, l' hereu est títol
ha dut y no cap home altre.
- GRAU. Tot influencias de la Reyna.
- SEN. De la reyna!
- GRAU. Oiu.
- SEN. Nos guaytan.
- GRAU. Millor, aixis se sabrá
que hi ha algú que per la pátria
está velllant.
- SEN. Parlén, donchs,
- PUNY. (Ap.) L' oració sembla qu' és llarga.
- CIU. (Id. procurant oir.) Sabriam mal fins de perdre
solament mitja paraula.
- GRAU. La Reyna ajuda al d' Urgell
per ferne mal al de Prades.
- SEN. Y que obliga á Margarida
á ser tant mala germana?
- GRAU. Cinch mesos están per fer
que la Reyna va casarse,

y está tant donzella avuy
com ans de las esposallas.
Com la mare del d' Urgell
frisa per ser d' un rey mare,
per serne óncle está frisant
lo compte En Pere de Prades.
Ell ha fet fer grans novenas,
ha fetas fer alimarias,

PUNY. (Ap.) Aixó si que no 'u sabia

CIU. (Id.) No 'u sabia y m' ho pensava

GRAU. Y ha martiritzat la Reyna
lo que no es imaginable.
Comprenéu ara los odís
del germá y de la germana,
lo favor que 'l d' Urgell gosa
y aquestas cosas estranyas
que 's mormolan?

SEN. Si, comprench.

En hora fou de desgracia
la mort d' En Martí lo jove.

GARU. En hora piljor encara
la cobdicia dels dos comptes,
Sentmanat, s' es despertada.

SEN. Y vos que opinéu?

GRAU. Jo res;
ma voluntat y ma espasa
serán sempre de ma terra
com fins avuy ho han estadas.

SEN. Lo mateix de mi 'us prometo.

GRAU. Aixó mon dolor amayna,
que al costat del cobdiciosos
los faels vetllan encara.

PUNY. (Ap.) Per qui parlará?

SEN. La Reyna

aquí ve.

CIU. (Ap.) O 'l cor m' enganya,
ó ha dit lo que ha dit, porque
jo 'u conte al compte de Prades.

SEN. Miréu la Reyna. (Ab llástima.)

GRAU. La pena

no mata may, pero acaba. (Ixen per la
porta del fons Margarida y Violant : esta ab dos
papers á la ma, los quins pendrá á son temps Mar-
garida; tot seguit Borra vindrá de la galeria de l'
esquerra.)

ESCENA II.

Los mateixos, BORRA, MARGARIDA, VIOLANT.

GRAU. (*Saludant.*) Seyora.

MAR. (*Saludant.*) Senyors, lo Rey
mig malalt resta en la cambra;
si vos plau, vostra conversa
pot ser que li sia grata.

GRAU. Ditxòs jo si ho consegueixo.

SEN. Y jo si no 'u faig debades.

*(Las dos entran per la porta d' hont ha surtit
Margarida.)*

MAR. (*A Ciurà.*) Vosteniu, aquestos plechs (*Donant-
donáu al compte de Prades: n' un dels que
en ells la vila de Xerta ha près à Violant.*)
se dona á En Benet de Planas
y 'l castell de St. Farriol
á En Setenti de Ferratges.

(A Panyfort.) Vos, á n' al compte d' Urgell
entregaréu aquest altre (*Donantli.*)

en que 'l Rey en la procura
del regne, que li tèn dada
l' aferma perque l' obeheixen
los que no 'u han fet fins ara.

CIU. Senyora.... (*Saludantla.*)

PUNY. Senyora....

MAR. Anéu
en hora bona. (*Los dos surten.*)

Bo. (*Ap*) No 's cansan
may de demanar los uns
ni may de donar los altres.

ESCENA III.

MARGARIDA, VIOLANT, BORRA.

MAR. Ah, també vos, Mossen Borra?
Que voleu? Aquí no 's parla.
si no es per demanar
mercés, las mes obligantlas.

Bo. Seyora, ab que m' escoltéu
rebrè jo mercé sobrada

MAR. Parleu' donchs.

Bo. Així 'u farè,
si 'm prometéu perdonarme.

MAR. Pensau ferme alguna ofesa?

Bo. La llenga me fos llevada
may que ho feç.

MAR.

Y donchs?

Bo.

Senyora.

sols vritats ma boca parla,
y aqui se 'n senten tant pocas
que ofesas podéu jutjarlas.

MAR.

Si 'l cumplir com es degut
fos justicia 'l premiarse,
vostras paraulas per cástich
faria grabar en marbre.

Bo.

Nina sòu, y quants vos voltan
ab vos jogan, oblidada
senyora, de que sou reyna
ó bè d' energia flaca,
menyspreant la cortesia
l' ambició va prenent alas,
y no sembla sino que,
entrada á sach vostra casa,
sia terra de francesos
esta terra malhaurada,
per la mena ab que 's parteixen
castells, vilas y comarcas.
Lo Rey plora, vos.... també
ploraria jo á trobarme
en lo cas en que 'us trobéu ;
mes, que son las vostras llágrimas
ab las que ploran los pobles
d' estos realmes comparadas?
Lo que al Rey no es donat fer
per sas malhagudas flacas,
feuhó vos; si 'us manca ajuda,
ajuda 'us daré ab ma espasa,
y 'us juro que la corona
que 'us van donar per robarla
ó podrè poch ó lo brill
cobrará que tenia antes.

MAR.

Ah, Borra, y qu' es dols sentir
la vritat! y quant m' agrada!
mes la pluja de mos plors
fa arrelá al cor la venjansa.
y, quan mes peno y sospiro,
mes aquesta 's va fent alta.

Bo.

Senyora, no m' héu entés.

MAR.

Qué no Borra? (*Portantlo apart.*) L' estimava
des del jern que vaig apendre.
d' estimá á Dèu y á mos pares.
Vos qu' erau son milló amich,
sabréu èll com me pagava.

Bo.

La pátria...

MAR. (*Ab entereza.*) Diguéume, Borra,
no me 'l ha robat la patria?

Bo. No!

MAR. No?

Bo. No, y ho sostindrè.

MAR. Potser jo no vaig casarme
per lliurar d' Aragó als pobles
de la guerra y las desgracias
que porta al darrera seu
aquesta?

Bo. No mil vegadas.

Vos van casar per servir
á l' ambició de palanca,
per somoure una corona
que á trossos veurém trencada,
si débil, com á las horas,
com sempre, seguiu encara.

MAR. Y com treure forsas, Borra,
si estich que lo cor me sagna!

Bo. Recordantvos que sou reyna,
y que reyna vol dir mare.

MAR. Borra... Borra...

Bo. Que en los camps,

per dar als planters ufana,
l' herba dolenta s' arrenca;
y que, si voléu venjansa
dels que vostre cor feriren,
venjansa tindréu sobrada
si trobau la nina en dona,
en reyna de cor, cambiada.
Y ara perdonéu, senyora
si ma llenga 'us ha estat franca.

MAR. Perdonarvos? Oh, no, no;
lo que faig, donarvos gracias,
y aixis dels vòstres concells
Dèu me 'n fassa recordansa.

ESCENA IV.

MARGARIDA, VIOLANT.

MAR. Has sentit? Ni sols me deixan
lo plaher de recordarlo;
mes ay Dèu! com oblidarlo?

VIO. Senyora....

MAR. Poch me coneixan.

Or, poder, honor, grandesa,
que 'm fa á mi de tot assó? (*Ab menyspréu.*)
Venjansa es lo que vull jo

de la ditxa que m' han presa.
Mes ay, si 'l valor me falta
de cercarla y tot!

VIO. Senyora,
à que afligirvos?

MAR. Traydora
cobardia 'l cor m' assalta;
mes per recordar farè
las baixesas qu' he sofert.

VIO. Vos baixesas?

MAR. Si per cert.
Oh escolta.... mes no. Perque
avergonyirme altra volta?

VIO. Y qui es que ha tingut tant
d' atreviment?

MAR. Qui, Violant?
Escolta ma pena, escolta.
Al trono mancá un hereu,
mancá un cap per la corona;
lo Rey me prengué per dona...,
Que al Rey lo perdone Dèu!
D' entre las cendras del cor
que 'l foch d' amor deixá aqui (*Al pit*)
l' heréu han volgut fe aixi;
mes aqui sols hi ha amor;
y pèl que l' amor sufreix,
d' aquesta grapa atrevida
que posa en perill ma vida,
ma cara s' envergonyeix.
Mes que hi fa? Ells no reparan
nimica en la cara mia,
y un nou medi cada dia
per martiritzá 'm preparan.
Medis que serán en va,
perque del Cel lo Senyor
pur conservarà l' amor
que han vingut á profaná.

VIO. Oh, si, si.... (*Pausa.*)

MAR. Pero entre tant,
de la galta 'l colò 'm fuig
y la febre del enuig
los polsos me va acabant.

Ay, etat de ma ventura,
que depressa que has passada!

VIO. Senyora, estéu agitada;
aném.

MAR. No, déixam la pura
marinada respirar

que gronxa aquests llimoners,
y mos somnis falaguers
un sol instant recordar.
Quantas voltas á n' aquí
de la lluna á la claror
l' armonia del amor
en sas remors jo senti!
Qui m' hagués dit que vindria
jorn qu' en las remors mateixas,
los sospirs, las fondas queixas
de mas penas sentiria!

VIO.

MAR.

Senyora... Qui dit m' hagués

que faels y enamorats
l' un del altre separats
seriam per sempre mes!
Aqui ab la boca callada
y la mirada enardida
«jo t' estimo, Margarida»
me va dir una vegada.
Y jo, no sols una, cent,
lo péu al posar aquí,
sento ressonar dins mi
l' eco d' aquell dols accent.
Ah sort, malastruga sort!

VIO.

MAR.

VIO.

MAR.

VIO.

MAR.

Algú ve. (*Avisantla.*)
(*Sens atendre.*) Dèu te confonga.

Senyora...

Y á mi aixi 'm donga

L' oblit, senyora.

La mort!

ESCENA V.

LOS MATEIXOS, SENTMANAT.

SEN. Senyora.. per Dèu... (*Ab commoció.*)

MAR.

Que hi ha?

SEN.

Que lo Rey tè un fort tropell....

MAR.

(*Ap.*) Ni fantasiant ab ell
puch un sol moment parlar.

ESCEVA VI.

LO COMPTE d' URGELL, lo de PRADES.

(*L' un surt de la galeria, l' altre de la porta que
comunica ab lo pati.*)

UR.

Compte.

PRA.

Vos?

UR.

Molt trist anéu.

- PRA. A fé, no.
UR. Donchs m' ho semblava.
PRA. Véureus aqui no esperava.
UR. Y perque?
PRA. Afermat estéu
del Regne procurador,
per qual títol se vos dóna,
don Jaume, la enhorabona.
UR. Se 'us estima lo favor.
PRA. Y 'm creya, complint ab ell,
trobarvos fora.
UR. Donchs no.
PRA. Aprofito l' ocasiò
per donarvos un conçell.
UR. Y es?
PRA. Que no surtiu.
UR. Perque?
PRA. Perque no han de respectarvos,
y aixis podréu evitarvos
algun disgust.
UR. Com!
PRA. A fé.
UR. Gobernador sò pèl Rey,
y ningú de sos estats,
mentres jo tinga soldats,
fará mofa de la lley.
PRA. Ah, Compte, que no sabéu
que 'l títol quan sagellava
lo Rey, en secret manava
qu' en lloch obehit siguéu.
UR. Enemich sou molt terrible.
PRA. Pero franch.
UR. Válgaus aixó.
Gobernador serè jo.
PRA. compte, no 'us féu aborrible.
UR. Que 'm respectarán abono,
encar que á la forsa sia.
PRA. Compte, no es esta la via
que 'us puga guiar al trono.
UR. Lo Rey m' ódia.
PRA. No dich jo.....
UR. Mes lo dret tinch de part mèva.
PRA. Sols una paraula sèva....
UR. No la dirá.
PRA. Psé.
UR. Sino,
visca Dèu...!
PRA. Compte,

- UR. No en vá
porto al costat una espasa;
pèl bon nom dels de ma casa
á l' hora sabrè torná.
- PRA. Y qui ho dupta? Mes com vos,
algun altre també 'n sè
que 's pensa ser lo primé.
- UR. Quan no 'u pot ser de bon tros.
- PRA. Aquí veuréu.
- UR. Que?
- PRA. En Marti
pensa d' un' altra manera,
y jo....
- UR. Y vos?
- PRA. A fe de Pere,
que 'm costa de decidí.
- UR. Ah, Compte de Prades.
- PRA. Que?
- UR. Com lo Cel ajuda 'm done,
y 'l rey d' Aragò 'm corone,
de vos no m' oblidarè. (*Ab intenció.*)
- PRA. Hont anéu, Compte?
- UR. A donar
las gracias al Rey.
- PRA. Es just.
- UR. Que veniu?
- PRA. Si tindrè 'l gust
de podéus acomparar. (*L' escena queda uns
moments sola, luego entra Vilaregut per la porta
del pati.*)

ESCENA VII.

VILAREGUT.

Obra tas álas, cor mèu,
óbralas de bat á bat,
ja 'l desterro s' ha acabat,
ja torno á sé al costat sèu.
Oh, y que bè que aquí respiro!
En l' ayre que suau murmura,
de ma perduda ventura
sento 'l vol, la llum ja miro
que á pendre vè la claror
dels negres ulls de sa cara;
sí, sí, tot me parla encara
lo llenguatje del amor.
Mes potser m' enganyo?... Oh!
lo sèu amor es mes gran

que 'l amor mèu.... Que 'l mèu?... Tant,
podrà serho, que mes, no.
Quantas voltas al mirar
las aus que d' aquí partian,
los sèus llabis s' obririan
per nombrarme y sospirar!
Lo mateix feya jo allí
de las naus á la partida,
l' eco m' apar, Margarida,
de mos sospirs senti' aquí.
Será que tu ets á la vora?
Potser d' est mur al darrera. (*Corra á la porta.*)
Mes que faig.. Cor mèu, espera (*Deturantse.*)
quan mes se m' atansa l' hora,
mes va ereixent lo panteig,
la pó, 'l desig, l' alegria.....
Margarida, vida mia?
(*Corrent en son transport cap á Violant que surt.*)

ESCENA VIII.

VILAREGUT, VIOLANT.

VIOL. (*Sorpresa.*) Ah!
VILA. Senyora... que!
VIOL. Que veig!
VILA. Sòu vos? sòu vos, Violant?
VIOL. Si.
VILA. Perdonéu.
VIOL. (*Ap.*) Jo estich torbada.
VILA. Y Margarida?... Pasmada
vos sò deixat.
VIOL. Com aquí
se deya....
VILA. Que?
VIOL. Qu' érau mort.
VILA. Lo Cel m' ha guardat la vida;
mes, parléu.... Y Margarida?
(*L' actor encarregat del paper de Vilaregut, durant tota esta escena y la que ve deurá tenir en compte l' ànsia de qu' está pres, á fi de no deixar passar cap de las moltas y soptadas transaccions que té d' expressar en lo diálech.*) Violant procurarà evitar sempre la resposta del que se li pregunta mostrantse agitada en extrem per la situació apurada en que 's troba.)
No 'm feu duptar de ma sort.
M' estima ¿vritat?... M' espera
mes que may enamorada?
Mes parléu d' una vegada,

- no veyéu, que 'm desespera
la tardansa de saber
lo que ha fet, lo que ha pensat.
- VIOL. Mes.... vos....
- VILA. Si, l' estimo. Aviat
parléu, parléu.
- VIOL. No 'u puch fer.
- VILA. No 'u podéu fer?
- VIOL. L' alegria...
- VILA. Aixó 'm fa esperar la d' ella.
Diguéume: encara es tant bella?
Potser mes?... Y cada dia
vos parlaria de mi,
recordant aquellas horas
tan dolsas.... Mes que veig! Ploras?
- VIOL. Es d' alegria.
- VILA. Si, si;
no veyeu? també don Joan,
si gosava, ploraria,
tambè 'm moro d' alegria.....
Mes ay, lo temps va passant,
y jo la vull veure. Hont es?
Guiéune. *Dirigintse à la porta del fons.)*
- VIOL. Lo Rey....
- VILA. Que 'm fa?
Ara ella; lo Rey, demá.
- VIOL. L' avisaré.
- VILA. Per demès,
ja 'u fare jo.
- VIOL. Vos?
- VILA. Jo, si.
- VIOL. (Ap.) Que d' éll no puga lliurarme.
- VILA. Violant, que voléu matarme?
Ahont, ahont es?
- VIOL. Allí. *(Signa la porta del fons
y fuig per la galeria. Vilaregut corra á la porta y s'
topa ab Borra que 'n surt.)*

ESCENA IX.

VILAREGUT, BORRA.

- VILA. Allí.... Borra!
- Bo. Ah! tu?
- VILA. (S' abrassan.) Jo.
- Bo. Abrássam un' altra volta.
- VILA. Si, amich Borra, pero escolta:
y ella?
- Bo. No l' has vista?

- VILA. No.
Bo. Y digas, quan has tornat?
VILA. Ja t' ho dirè; la vull veure.
Bo. Joan, ni quasi ho puch creure,
tu aquí?
VILA. Si.
Bo. Dèu t' ha guiat.
VILA. Mes... (*Impacient.*)
Bo. Que?
VILA. Espèram.
Bo. Ahont vas?
VILA. A veure....
Bo. A qui?
VILA. A Margarida.
Bo. Ja la veuràs.
VILA. Desseguida.
Bo. No....
VILA. Com?
Bo. No la trobaràs.
VILA. Hont es?
Bo. La Reyna...
VILA. Que dius?
tenim reyna altra vegada?
Bo. Ab ella ara se 's torbada
VILA. (*A Borra que riu.*) Veurè à la Reyna. Te 'n rius?
Bo. Aquí ve.
VILA. Qui, ella?
Bo. No,
la Reyna.
VILA. (*Ab goig.*) Dèu me l' envia.
Bo. (*Ap.*) Prevenirlo jo volia,
mes ja no tinch ocasiò.

ESCENA X.

VILAREGUT, BORRA, MARGARIDA.

(*Margarida entra ab lo cap baix com si tingués molt lluny lo pensament del lloch en que 's troba; mes tornarà sobre si al dirigir-se á ella Vilaregut, á qui regoneixerá, ans que per sa vista, per lo ressò del primer mot que diu.*)

- VILA. Senyora.... Ah! (*Coneixentla.*)
MAR. (*Molta espontaneïtat.*) Oh! que miro!
VILA. Sort fatal!
MAR. Dampnada estrella!
VILA. (*A Borra.*) Digam, Borra, es cert qu' es ella?
MAR. Es cert qu' es éll, ó deliro?
VILA. Losulls no goso aixecar. (*Resistentse á mirarla.*)

MAR. Dèu meu, Dèu meu, lo que 'm pèsa
la corona que 'm vau dar! (*Pausa.*)

VILA. Senyora...

MAR. (*Reprententlo ab promptitut.*) No 'm condemneu
sens oirme.

VILA. Oïuse á vos?

Qu' es lo que hi ha hagut entre 'ls'dos?
Ni 'us coneix, ni 'm coneixéu.

MAR. Ay de mi!

Bo. (*Énternit.*) Joan.

VILA. Senyora,
aquí una donzella havia
ab qui un llas d' amor m' unia.

Bo. Joan, no la veus que plora?
(*Vilaregut sens fer cas de Borra seguir.*)

VILA. Un jorn ab l' aroma al cor
d' un jurament de sos llabís,
en los quals no cfeya agravis
de falsesa y desamor,
sota l' ombra de l' ensenya
de las barrás catalanas,
partí dret á las llunyanas
mortals platjas de Sardenya.
Alli al lluytar per la terra,
xafava jo als genevesos,
los ulls per l' amor encesos,
son nom sent mon crit de guerra.

Y era, senyora, que alli
d' aquella lluyta al darrera,
veya la gloria éncisera
del nostre amor resplandí.
Fineix la lluyta, á la nau
salto plé 'l cor d' alegria,
la nau dret aquí fa via,
som á port, la vela cau.
Vinch, y l' ánima sancera,
per darli ab una mirada,
dúch als ulls; mes la culpada
ní 'm recorda ni m' espera.

A cada grahó un sospir,
á cada camada un salt
lo cor, arribo aquí dalt,
guayto, no hi es, inquirir
es forsa saber ahont es,
pregunto, ningú 'm respon,
y 'm ratllan, senyora, 'l front
los mèus desenganys primers.

Al fi surtiu vos, vos miro,
eïoch los ulls, lo pit-se m' obra
no sé si lo pulmò 'm sobra
ò si ayre empestat respiro. (Pausa).

Senyora si coneixéu,
à la que 'm roba la vida,
si sabéu qui es Margarida,
dirli de ma part podréu
que don Joan Vilaregut
l' amor que un jorn va jurarli
per sa mare, á reclamarli
avuy á n' aquí ha vingut;
que veja 'l que 'm resprondrá
quan lo tal li exigirè,
perque, senyora, perque
ni duenyo de mi sò ja. (Pausa)

(En est moment apareix lo compte d' Urgell al cap
de la galeria hont se queda observant als de la es-
cena, sens esser vist de cap d' ells.)

ESCENA XI.

Los mateixos, URGELL (al fons.)

UR. (Ap.) En Vilaregut aquí.

MAR. Ay de mi!

Bo. (A Vila.) Per 'mor de Dèu.

MAR. Don Joan, poch coneixéu,
ab lo que acabau de di',
la ferida que rebrá
l' infelis de Margarida.

VILA. Segur que la tal ferida
com la mèva no serà.
A mes, que tant facilment
enganyant, poch l' héu de planye;
com coneixe si 'us enganya,
si es fingit lo sentiment?

UR. (Ap.) Los dos enrahonant aquí,
lo Rey Martí agonejant....

Bo. Vilaregut.

MAR. Don Joan.

Bo. (Ap.) No tè cor!

MAR. Assò es mori'!

UR. (Ap.) Jo farè que 'l sèu amor
los meus plans afavoreixi.

MAR. (Ap.) Que 'l mèu destino 's compleixi,
vull obrirli lo mèu cor.

Oiu, don Joan. (Dirigintse á ell.)

VILA. Parléu.

MAR. No puch, no!

VILA. Vos penediu?

MAR. Ay Vilaregut!..... Oiu,
y en tant cap judici feu.
L' ampla valla de la mar
al solcar l' alta galera,
que, arrossegant, al darrera
lo cor se me 'n va portar,
á Margarida una veu
li diguè «si de la guerra
per hont parteix, á sa terra
que torne don Joan voleu,
á son amor precis es
renunciar des d' aquest punt,
sino, penséu qu' es difunt
perque no 'l veuréu may mes.»
Y á l' hora, com un adèu
de una veu ja mig confosa,
una bombarda horrorosa
soná en lo vuyt del pit mèu.
Al vostre amor renunciar
era llevarme la vida,
no ferho, per Margarida
era la vostra acabar;
y al escullir d' entre 'ls dos
la vida que menys valia,
vaig sacrificar la mia
sols perque visquesseu vos,
sacrifici que ab certesa
no estiméu en lo que val,
ja que 'm tractéu ab aytal
despreciativa duresa,
duresa ab qu' esgarrapar
lo cor ferit m' heu vingut,
sens veure, Vilaregut,
que ma vida ha d' acabar.
Mes anèu, lo mèu perdó
vos dono, y fins si podia
lo consol vos donaria
que tant necessito jo.

VILA. Senyora, vos no sou ella,
á n' ella ja la veurè,
y 'l que 'us he dit li diré;
y si per sa mala estrella
me parlava Margarida
com vos en aquest moment,
li diré que un jurament
va ferme que ha estat mentida.

- MAR. Mentida!
VILA. Si tal.
MAR. No, no;
creyéume.
VILA. No 'us enganyéu.
MAR. Per.....
VILA. Senyora, no juréu,
que no vos creuré perçó.
MAR. A fe don Joan, no 'm pensava
que tinguesseu tant mal cor.
VILA. Que 's vengués lo mèu amor
á tant baix preu no esperava.
MAR. Venut!
VILA. Com en lo bazar
l' esclau allá en Moreria.
MAR. Qui m' haguès dit que tindria
tals paraulas qu' escoltar!
Que Dèu de la mort en l' hora
uo 'us prenga en comte 'l qu' héu dit.
VILA. May me veja penedit
de quant vos sò dit senyora.
(Margarida se 'n va per la galeria.)
VILA. Dèu de Dèu! (Ab rabia.)
UR. (Ap. y anantsen per la dreta.) Aprofitarme
de quant he sentit sabrè.
VILA. (Ab forsa.) Quant daria ara perque
vingués algú á provocar-me!

ESCENA XII.

VILAREGUT, BORRA.

- Bo. Crudel has estat, crudel,
fins al exès.
VILA. Amich Borra....
Bo. No sé pas lo que dèu corra
avuy per tas venas.
VILA. Fel.
Bo. Com es que no has sabut veure
pintat lo doló en sa cara?
VILA. Lo curt que sò estat encara
jo mateix no arribo á creure.
Bo. No saps pas lo que t' has dit.
VILA. Lo que sé es que l' he escoltada,
y.....
Bo. Que?
VILA. Y no la só estrujada,
ni li só arrencat del pit
aquell miserable cor.....

Bo. Joan.
VIOL. Si, si, miserable,
aborríble, detestable.
Bo. Y tu li portas amor?
VIOL. Si n' hi porto!...
Bo. Y donchs?
VIOL. No sè.....
Oh, mira, la mataria,
y per un bes li daria
un trono, un cel, no sè que.
Bo. Anem. (*Voléntsel ne dur.*)
VIOL. No,
Bo. Jo 't dich que si.
VILA. Pero ahont?
Bo. Hont hem d' anar?
alli hont pugas respirar
tot l' ayre que 't manca aqui,

ESCENA XIII.

Los mateixos, PRADES, GRAU, SENTMANAT, CAVALLERS.

SEN. Compte, y 'l Rey?
PRA. (*Que ha surtit dels fons.*) Sentmanat,
molt mal.
Bo. (*Acostantse.*) Que dihéu?
SEN. Y donchs?
VILA. Oh rábia! 'l Compte.
PRA. Segons
crech es negoci acabat.
SEN. Pero haurá fet testament.
PRA. Suplicantli está 'l Conçell;
mes sembla que lo qu' es ell
de fern' no tè cap intent.
Bo. (*A Vilaregut.*) No sents, Joan?
VILA. Y que 'm fa
que 'l Rey mori ó no?
Bo. Que dius?
No 't conech!
VILA. No tinch motius
pot ser per odiarlo?
PRA. (*Adonantse de Vilaregut.*) Ah!
En Vilaregut aquí!...
GRAU. Crech qu' es molt just, cavallers,
á la veu dels Conçellers
unir la nostra.
SEN. Si, si.
Bo. A la patria aquest servey
vull prestar. (*A Vilaregut.*) Vols venir?

- VILA. Donchs jo hi vaig.
Bo. Veshi 'l qu' es jo,
VILA. per res no vull veure 'l Rey.
GRAU. Aném, senyors.... Mes que miro!
Vos aquí? (*Adonantse de Vilaregut y correnthi.*)
SEN. Vilaregut.
PRA. Don Joan. (*Fingint no haverlo vist fins ara.*)
GRAU. Quant héu viugut?
VILA. Ara mateix.
PRA. (*Ap.*) Ah, respiro!
Al Rey no ha pogut parlar
ni ho podrà fer.
SEN. Ja veyeu
lo Rey.....
GRAU. Anem.
SEN. (*A Vilaregut.*) Que 'us quedeu?
GRAU. Després ja 'ns podrèu contar
l' anada.
VILA. Si, si, després.
(*Tots van entrant per la porta del fons, Prades serà
'l darrer, y al anar á entrar, Vilaregut lo detura.*)
VILA. (*Ap. á Prades.*) A vos, si vos quedeu, ara.)
SEN. Que entreu, don Joan? (*Desde la porta.*)
VILA. (*Al fons.*) No encara.
PRA. Que hi haurá hagut? (*Ap. mentres baixa en
Vilaregut.*)

ESCENA XIV.

VILAREGUT, PRADES.

(*Desde l' escena anterior fins á la fi del acte se notará per las entradas y sortidas de diferents cavallers per las portas del fons y dreta y lo concurs de la galeria qu' en lo monestir passa quelcom extraordinari.*)

- VILA. Per demes
fora contaus la partida
sabentla millor que jo;
solament tinch intenció
de ferho de la renyida
batalla que 's va donar
de Llongossart just al peu ;
lo demes ja comprendréu
que no 'us té d' interessar.
PRA. Que no, diheu?
VILA. Y també
lo vostre neguit, don Pere.
PRA. Seguiu, don Joan.

VILA. Hont era?
PRA. No me 'n recordo.
VILA. Ja ho sè.

Lo sol queya á plom, la terra
bullia, ni una alenada
d' ayre 's sentia, soptada
véu d' extermini y de guerra
los ecos va despertar,
y cavalls y cavallers,
brillant los ulls y 'ls acers,
á despertarls van tornar.
Los sarts y los genovesos
de cinch mil no baixarian;
los nostres, tres mil serian,
ab los ballesters compresos.
Mes que hi fa? Sant Jordi! avant!
y, des dels moments primers,
semblavan tots uns ferrers
esberchs y capells forjant.
Sant Jordi! Aragó! Aragó!
cridava En Pere Torrellas;
mes per cert, las veus aquellas
ningú las sentia, no.
Dos horas farian ja
que, barrejats y confosos,
lluïtavam cegos, rabiosos,
sens concert y fins má á má;
quan aixecantse, 'l cavall
una sageta rebia
al front, que á ne mi 'm prenia
al caurer ell, lo plomall.
M' aixeco, y encar no estava
en terra afermat lo peu,
quan pel costat l' esberch mèu
altra sageta lliscava.
Dèu de Dèu! Ences en ira
la vista al entorn ne giro,
y prop mi un ballaster miro
que m' apunta, 'l ganxo tira,
xiula 'l ferro, jo ab l' acer
faig la ròda, 'ls dos s' enllassan
y trenats, enrrera passan
xiulant encara. Que fer
desarmat? Trech lo punyal,
lo ballaster fit á fit
tornava á apuntarme 'l pit,
quan caych sobre d' ell d' un salt.
PRA. Y 'l matéu tot seguit. (Ab ànsia.)

- VILA. No;
l' un ab l' altre 'ns agafém
y per terra rodolém;
mes al sentir la fredó
del ferro en la carn entrar,
«perdó!» mon contrari crida.
- PRA. Mes vos li llevéu la vida.
- VILA. No, Compte, 'l vaig perdonar.
«Per aquell que mes ameu,
me deya ell, per vostra aymia
si 'n teniu!» ... y jo 'n tenia,
y 'l vaig perdoná en nom sèu.
Y ab l' host triufant qu' enardida
cridava «Aragó! Aragó!»
ahora cridava jo
«Margarida, Margarida!
- PRA. Margarida dihéu?
- VILA. Si.
A que fer l' ignorant ara?
Pot ser vos penséu qu' encara
no 'us conech?
- PRA. Que voléu di'?
- VILA. Que sé perque vaig anar
á Sardènya y sé, don Pere,
lo ballester d' ahont era,
ab lo fi que 's va embarcar
Y no 'm mancan, visca Dèu,
las provas d' aquesta empresa
per mostrar vostra vilesa
quan vulla.
- PRA. Com! Que dihéu?
- VILA. Penséu que lynch una espasa.
- VILA. No feu gala d' un honor
que no teniu.
- PRA. Per favor,
que á no ser en esta casa...
- VILA. En ella, Compte á no estar,
per traydó y per assesi,
vos hauria fet senti
mon enuig.
- PRA. Y jo probar
lo mèu.
- VILA. Guardèulo.
- PRA. Ho faré
hasta que 'us puga mostrarlo.
- VILA. No deixaré refredarlo
- PRA. Prou ánsia me 'n donaré,
paraula d' honor.

VILA. No val,
que he dit ja que no 'n teniu;
mes si á ne 'l mèu no veniu,
vindrè jo á vostre casal,
y en sas portas, la veu mia
vos reptará de traydó.

PRA. No 'us ne donarè ocasiò,
vindrè.

VILA. Quan?

PRA. Demà:

VILA. Aixis sia.

ESCENA XV.

VILAREGUT, BORRA, URGELL, GRAU, un PATGE, CA-
VALLERS.

Bo. (Ap.) Demà ha dit (A Vilaregut.) Hont heu d'anar?

VILA. A matar 'ns.

Bo. (Ap.) No hi aniréu.

(Borra haurá entrat á temps de cullir las darreras expressions de Prades, y en lo mateix temps ho haurá fet també un patge que travessarà la escena cercant ab la mirada á Vilaregut, á qui donará una clau y un paper, desapareixent tot seguit. Lo d' Urgell se passejará per l' escena)

PAT. (A Vilaregut.) Se vos espera á las déu (Li dona la clau y 'l paper.)

(Vilaregut obra 'l paper, mira la firma y l' ensenya á Borra ab senyals d' agitació.)

VILA. Que veig!.....No 'ni farè esperar. (Al patge.)
Llegeix. (A Borra, ensenyantli lo paper sens

Bo. M.... D' ella! deixar lo)

VILA. Si.

y una clau.

UR. (Ap.) Ja li ha donat.

Bo. Tambè al fi s'ha trastocat. (Per Margarida.)
Dèu nos vuilla afavori!

VILA. (Despacientat.) Aném.

Bo. Pensa per favor
qu' es la Reyna.

VILA. Es Margarida
que 'm tè de pagá ab la vida
la perdua del mèu amor.

Bo. Joan, tu no estás seré.

VILA. Ni may.

Bo. Per l' amor de Dèu.

VILA. Aixis ja fossen las deu.

Bo. Hi anirás.

VILA. Si hi anirè?

Encare qu' en l' agonia
se trobés en l' hora aquella
la mare. A las deu per ella,
pèl Compte demà en sent dia.

Bo. (*Suplicant.*) Escolta.

VILA. Adèu! (*Anantsen sens ferne cas.*)

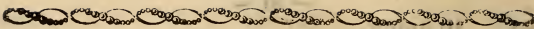
Bo. Per favor! (*Vilaregut se n' va.*)

Que 'l Senyor de sa ma 't tinga!

UR. (*Ap.*) Ay de Prades, com ell vinga!

GRAU. (*Sortint.*) Cavallers, lo Rey ha mort!

(*Trastorn general en los molts cavallers que 's trobarán en esceu. Cau lo teló.*)

ACTE TERS.

Cambra de donya Margarida en lo monestir de Vallbonzellà. Porta gran al fons, altra á la dreta qu' es la del dormitori de la Reina; mes cap al fons un finestral gòtic que dona al jardí. A l' esquerra la tribuna de l' iglesia y la porta de la cambra de Violant. La porta del fons serà tancada. Damunt de la taula la corona de la Reyna. Al peu de la tribuna un reclinadori. Mobles de l' época etc.

ESCENA PRIMERA.

MARGARIDA, VIOLANT.

MAR. Cada volta que 'l martell
del rellotge un' hora sona,
en mon cor altre cop dona
la má dels recorts per ell.
Mes al temps que 'l ressó 's pert
d' aqueix rellotge horrorós,
lo recort de mon espós
minva, s' allunya, 's fa incert.
Y ans de poch, per mes qu' en mí
per recullirme 'ls ulls cloga,
veig del Rey la cara groga
altre tornarse.

VIO. Altre?

MAR. Si;
altre que algun temps, Violant,
era 'l reflex de ma cara,
y, mes que la del mort, ara
m' ampena lo cor d' espant.

VIO. Espantarvos? Jo no sè
la consciencia tranquila
tenint.....

MAR. Es que m' horripila
la consciencia.

VIO. Y perque?

MAR. Perque arribo á sospitar
si 'l Rey per ma culpa ha mort;
y si de don Joan la sort
he pogut enmatzinar.
A bè que si l' evidencia
algú á mostrarme 'n venia
de tals culpas, probaria
com faig doble penitencia.

VIO. Senyora, engegada esteu
pèl dolor.

MAR. No 'u sé.

VIO. Jo si
qui á acusarvos pot veni'?

MAR. Lo passat.

VIO. Vos enganyéu.
Héu oblidat per ventura
que á las mans de l' ambició
heu sigut...

MAR. No, encara 'u sò.

VIO. Sou encare una criatura.
Qu' heu fet mal fense 'n á vos?
qu' heu fet be sense gosarne
y sola 'us deixan plorarne
vostre amor y vostre espos?
Qui 'us pot acusar?

MAR. Violant.

VIO. Qui 'us pot acusar, diguéu,
si vos al Rey mort ploréu
y fins aquí arriba 'l cant
dels que al or dels ambiciosos
las espasas mal venudas,
celebran ab grans begudas
lo que 'us tè los ulls plorosos?
Torneuli, torneuli al cor
la sèva tranquilat,
que may culpable héu estat
ab lo Rey ni ab vostre amor.

MAR. Paraulas. En va á mos mals
dónas consol per remey,
¿de que li han servit al Rey
ni calmants ni cordials!

VIO. Per Dèu que tal comparansa....

MAR. Es vera.

VIO. May ho ha sigut.

MAR. Bè 's coneix que no has tingut

de plorar cap esperança!
Jo 'm creya ja que l' oblit
infiltrantse 'm per las venas,
m' hauria ajudat las penas
á desterrar de mon pit.
Mes tot just feya un instant
que 'm gosava ab tal ideya,
quan lo torment que mort creya
me ressucitá ab don Joan.
Y si ab prou feynas vensuda
la malaltia es estada,
com creure mirar curada
tant terrible recayguda?
Mes no sents?

- VIO. Lo que?
MAR. Remor.
VIO. (*Despres de escollar.*) No sento res.
MAR. L' esperit
tinch de tal mena petit..
VIO. Senyora! (*Signantli desde la porta que calli.*)
MAR. Que?... será 'l cor...
VIO. (*Molt baix.*) Sento algun calsat grunyir
aquí vora.
MAR. Que pot ser?
VIO. Miréus. (*Fentli observar un paper que passen*
MAR. Tremolo.... *sota la porta.*)
VIO. Un paper.
Que faig?
MAR. Culllo.
VIO. (*Ap. dantli lo paper.*) Que pot dir?
(*Alt.*) Sentiu? Corredor avall
se 'n van.
MAR. Ab tal precaució,
de segur que res de bo
me diran. Mira, un retall.
VIO. Un retall.
MAR. Y En Borra 'l firma.
VIO. Si es ell.... (*Obrint la porta.*)

ESCENA II.

Las mateixas, PRADES.

- PRA. (*Saludant.*) Senyora.
MAR. (*Sorpresa y amagant lo paper.*) Ah! vos?
PRA. Si sols poguessem los dos...
MAR. (*Ap.*) Tots dos sols? Que voldrá dirme?

VIO. Violant. (*Indicant à Violant que surti.*)
(*Ap. anantse'n.*) Bo, tot justament
vindre 'l Compte á n' aquest' hora.

ESCENA III.

MARGARIDA, PRADES.

PRA. Lo disgust que tot hom plora
en vos mes de planye sent,
he vingut aquí un instant
á minvarlo ab ma companya.

MAR. Si que á fe dech ser de planye
quan de mi 'us condolguéu tant.

PRA. ¿Y perque, podéu duptar
de mon afecte?

MAR. Seria
sens motiu?

PRA. Y qui podria
lo contrari sospitar?
Potser per dintre las venas
ma sanch mateixa no 'us corra?

MAR. (*Ap.*) Que 'm podrá dir mossen Borra.

PRA. Comunas no 'ns son las penas
y las venturas als dos?

MAR. Cert que si; sols que allunyada
del brugit.....

PRA. Jo 'us he donada
una corona, un espós
que si bè, germana, ha mort
molt dejorn, quan menos era
d' esperar....

MAR. Vritat, don Pere.

PRA. Viuda 'us ha deixat per sort
al fort de la juvenesa,
com ans de casarvos bella.

MAR. Y encar per mes sort, donzella.

PRA. Y ab gran riquesa.

MAR. Riquesa?

PRA. Lo Rey sense tindre un no
y vos sempre carinyosa,
quina seria la cosa
que 'us negaria?

MAR. Si jo
hagués demanat, segú;
mes alló que jo volia,
darme lo rey no podia.

PRA. Com sabéu....

- MAR. No 'u pot ningú.
Ma ventura, mon amor....
- PRA. Margarida, encara dura?
- MAR. Lo recort de la ventura
sols se pert al mori' 'l cor.
- PRA. Deixémho.
- MAR. Vos dol?
- PRA. A mi?
Sò vingut á consolarvos.
- MAR. Y no podéu enganyarvos?
- PRA. Enganyarme? Pot ser si.
- MAR. Héu vingut á disfressar
vostras culpas.
- PRA. Com, senyora!
- MAR. Per veure si ab la que plora
podréu apendre á plorar
vostras víctimas, y aixis
als que sensibles sospiran
y ara indiferent vos mira,
enganyarlos.
- PRA. Es precis
per dir tal, haver perdut
lo seny.
- MAR. Com! La sepultura
qui ha obert al Rey? La ventura
qui ha mort d' En Vilaregut?
Y d' un pervindre ditxós
plé de tranquila gaubansa
á n' á mi, qui l' esperansa
m' ha robada, sino vos?
Qui ab aixó ha mercadejat?
Responéu.
- PRA. La prevenció
que teniu contra mí.
- MAR. No,
la vostra perversitat.
- PRA. Senyora, per 'mor de Dèu,
que 'm féu pena d' escoltarvos:
he vingut á consolarvos.
- MAR. A consolarme! Escoltéu.
Tant pobre 'l Rey m' ha deixada
al morir, que ducto fins
que tinga trenta florins;
y en lluytas poch adestrada
de palauheras intrigas,
per las que mon cor no 's mou,
ni tinch cavallers á sou
ni cort de falsas amigas.

Aixi, 'us trobo sens mercès
de que poder disposar,
ni influencias per jugar
que pugan valervos res.
Y com que Rey d' Aragó
tant me fa que 'l d' Urgell sia,
com l' Infant, ó 'l de Gandia,
ó be un altre de pitjó,
es per demès que 'us canséu
consol en volerme dar,
que ni jo 'l puch estimar
ni vos cobráuse 'l podéu.

PRA. Senyora, no 'm creya jo
que fos tal vostra ceguera.

MAR. Que fos tanta, jo, don Perè,
no 'm creya vostra ambició.
Déu vos quart. (*Deixantlo sol.*)

ESCENA IV.

LO COMPTE DE PRADES.

Y á vos, senyora,
qu' en lo d' Urgell confiada,
de ma sanch héu renegada,
sent ab los vostres traydora.
Si 'l nostre pare tornés
del altre mon, que diria,
si lo qu' he sentit sentia?
si lo que sò vist vejés?
Ella, sa filla volguda
y estimada de tothom
de sa casa y de son nom
als contraris dant ajuda!...
Per no haverla de malehir,
los ulls á la llum clouria
y al sepulcre tornaria
de sos avis á dormir.
Ah, compte d' Urgell! A fe
que sou destre; mes encara
que 'us vejau guanyador ara,
segur no 'us creguéu de re,
pus que si bè d' entre 'ls dos
l' aventajador vos sou,
sent ab mi 'ls pretenents nou,
lo rey no havéu d' esser vos.

ESCENA V.

PRADES, URGELL.

(Al entrar lo d' Urgell, alguns soldats restarán guardant la porta pèr la part de fora).

PRA. Compte d' Urgell.

UR. Vos, don Pere?

Com aqui tant, retirat?

PRA. Vos sabréu lo que 'us hi guia;
sens cap dupte que al igual
que jo, veniu á dá 'l pèsam
á la Reyna.

UR. Ja l' hi he dat.

PRA. O á consolarla.

UR. Tampoch,
que tenint ella un germá,
no es de creure necessiti
lo consol de cap estrany.

PRA. Y donchs, Compte?

UR. Vinch á treureus
d' aquí.

PRA. Com!

UR. A féus deixar
esta cambra, hont d' aquest hora
cap home no no hi podrà entrar.

PRA. Margarida es ma germana,
y com ella 'm deïxe franch
lo pas de las sévas portas,
vos no 'm privaréu d' entrar.

UR. Sò procurador del regne.

PRA. (Ap.) Dèu de Dèu! es veritat.

(Alt.) Mes aixó á que ve?

UR. Don Pere,

ja es hora que parlém clars,
que ni 'l rey d' Aragó escolta
ni ha germanas per casar.

PRA. Parléu.

UR. No 'us han dit los metges
lo Rey de que ha mort?

PRA. No.

UR. Franch.

PRA. Que no, dich.

UR. Donchs á mi si;

ha mort....

PRA. De que?

UR. Enmatzinat.

PEA Enmatzinat?... Y sabéu

- UR. qui tal crim ha dut á cap?
PRA. Si que 'l sè.
UR. Qui es?
PRA. Vos.
PRA. Compte,
UR. compte d' Urgell!
UR. Parlém franchs,
que ni 'l rey d' Aragó escollà
ni ha germanas per casar.
PRA. Es precis de lo' qu' héu dit
retractarvos.
UR. Aixó may;
lo mes que puch fer, don Pere,
es provarho. Jo sé ja
que donarli la mort no era
vostre intent, mes s' hi ha quedat!
Las begudas que 's donavan
al rey Martí, los menjars,
los perfums de sos ropatges,
los de l' arcoba reyal,
en lots la má havéu posada,
y vos sabéu bè ab quin plan.
PRA. Don Jaume....
UR. Fingiu encara?
PRA. Són molt destre.
UR. Só estudiant
en vostras accions mateixas,
com á provárvosho vaig.
PRA. Diguéu.
UR. D' Aragó trobantme
procurador general,
y en atenció dels esforços,
de las ánsias y 'ls afanys
que per esser d' un rey oncle
héu sofert, d' aquest instant,
las portas d' aquesta cambra
guardarán los inèus soldats.
PRA. Compte d' Urgell!
UR. Compte En Perel!
PRA. Ab quin dret la llibertat
voléu pendrer á la Reyna?
UR. Al morir lo Rey En Joan,
per conservar la corona
la Reyna dona Violant,
finjí restar de manera
que fos posible un infant,
y podria repetirse
lo que á las horas.

- PRA. Ja may.
UR. Millor; mes jo del realme
procurador general,
no 'm puch fiar de paraulas,
pus las paraulas se 'n van.
Aixís, en tant que á la Reyna
aviso, si no 'us sap mal,
podéu deixar esta cambra
fora 'l corredor passant,
PRA. Ah, don Jaume, si á las armas
á la fi hém de posar ma!
UR. No me 'n mancan.
PRA. Jo m' ho penso;
mes no tot es intrigar
ó moure una espasa.
UR. Donchs.
creguéu que arribant lo cas...
PRA. Hi sereu?

ESCENA VI.

Los mateixos, MARGARIDA, BORRA (A la porta del fons.)

- MAR. Senyors.
PRA. Senyora.
MAR. (A Prades.) Encar sóu aquí? (A Urgell.) Que hi ha
qu' en tal hora y en tal dia
me veniu, Compte, á parlar?
UR. Senyora, ara no só 'l Compte.
Governador general,
del regne, y complicació,
á fi de podé evitar
he vingut...
PRA. A posaus presa.
MAR. Presa á mi?
PRA. Si.
UR. No hi ha tal;
á deixar aquí qui vetlle
per vostra seguretad.
SOL. (A la porta.) Cavaller, enrera! (A Borra que
Bo. (A la porta.) Enrera? *vol entrar.*)
Com s' enten?
SOL. No 's pot entrar.
Bo. De quant la gent del d' Urgell
la guarda á la Reyna fá?
Obriu via.
MAR. Mossen Borra.
Bo. Senyora, qu' es lo que faig?
(Desde la porta ab tó resolt y la ma á l' espasa.)

UR. Obehir.

MAR. Si, com lo Compte,
l' exemple 'us ne donará.
Retiréas de ma presència.

UR. Senyora.

MAR. Eixiu aviat,
que mes que ab tals companyias
trobar-me hèn sola 'm plau;
y si altra volta á ma cambra
féu propòsit d' arribar,
deturévos á la porta,
que aquell es lo lloch que 'us cal.

UR. Senyora.

MAR. He dit que sortisseu.

(Signantlos la porta imperiosament.)

ESCENA VII.

MARGARIDA.

Qu' es lo qu' estarà passant?

Guardas en la mèva cambra.....!

A veure lo que 'm dirá

mossen Borra..... Com? Que mirol!

(Llegint lo paper de la primera escena.)

«Senyora, un àmich lleal

voldria que desistisseu

de vostra temeritat,

ó al menys, si ja no es possible

desistir, prech vos vullau

que á las deu en vostra cambra

me puga també trobar.

Poch avans que la hora sia,

pèl que resolguéu vindrá

á saludaus, mossen Borra.»

Y bè, la temeritat

meva qu' es lo que pot ésser?

Y ara, no deixantlo entrar,

creurá ell..... Pero que passa,

Dèu del Cel! qu' es lo que faig?

Ah! Violant, Violant! (Cridant.)

ESCENA VIII.

MARGARIDA, VIOLANT.

Vio. (Sortint.) Senyora.

MAR. Escolta, vina, anirás

à cercar á mossen Borra.

VIO. Mes....

MAR. Lluny d'aquí no estarà.

Digasli que jo l'espero
ab ànsia. Ves, corra.

VIO. Vaig.

MAR. Mes espera, m'oblidava
que no 'l deixarán entrar.

Com ferho? Parla; una idea
que jo ja per res tinch cap.

Digasli que 'm tenen presa,
que li dono llibertat
per obrar com milló estime.

VIO. Pero...

MAR. Qu'estan per tocar
las déu, corra, Violant, corra.

VIO. Que mes?

MAR. Que per tots los sants...!

VIO. Que 'l monestir tè finestras
y balcons; que 's pot entrar
fins aquí per la tribuna
de l' esglesia.

MAR. Veritat.

Corra, corra, ves á dirli,
que 'l Senyor t' ho pagarà.

*(Mentres Violant va indicant los medis d' entrar fins
á la cambra de la Reyna, aquesta ab lo cap va sent
senyals d' aprobació, sens parar perquè d' empényela
cap á la porta.)*

ESCENA IX.

MARGARIDA.

Ara pèl que puga sé,
tanquém la porta... Pero *(Tanca la porta.)*

gayre bè tinch mitja po';

mes es precis. Obrirè

la finestra. Bella nit: *(Al peu de la finestra.)*

tot es calma en la natura,

y jo, mesquina criatura

ab la serp del doló al pit.

Y, es posible? Argent brollant

los estels, las fonts remors,

flayre 'ls limoners... y plors

los meus ulls! Perqué gosant

tot de repós, Margarida

tota sola s' ha de planyel!

si á tot hom la mort enganya,
perque m'enganya la vida!
Com demá podré gosar
de las llums de l'alborada,
si, á la foscuria avesada,
la vista hauré de elucar!
Mes ay! esgarrifaments
sento de fret... i e fret? No,
han de ser de la pressió
de mos propis sentiments.
Tinch por del que 'm puga di'
mossen Borra, y desitjosa
de saber... Oh, mala esposa!
ni 'm recordo d'En Martí. *(Se posará á resar
agenollada en lo reclinadori ab lo cap entre las mans.
Moments de pausa. Tot séquit; surt Vilaregut, sens
esser vist d'ella, per la porta del dormitori, y alli
's deturarà uns moments per contemplarla.)*

ESCENA X.

MARGARIDA, VILAREGUT.

- VILA. *(Ap.)* Ella!... Si possible fos
ab un bes assassinarla!
Fóra, no dech ja estimarla? *(Resolt.)*
- MAR. Qui hi ha aquí? *(Girantse esbarada.)*
- VILA. Senyora.
- MAR. *(Sorpresada.)* Ah, vos!
- VILA. Teniu por?
- MAR. D'ahont surtiu?
- VILA. D'ahont tinch d'eixir, senyora?
Tant havéu estat traydora,
que fins d'aixó 'us penediu?
- MAR. Traydora... Penediment...
Diguéume, Vilaregut,
á qu' es á la qu' heu vingut?
- VILA. A matarvos.
- MAR. Tal intent
que 'l motiva?
- VILA. No 'u sabéu?
- MAR. Vostre desamor.
- MAR. Com?
- VILA. Si,
la vida que 'm manca á mi
vull de vos.
- MAR. *(Presentantli 'l pit.)* Doncas preneu.
- VILA. Oh, no tant prèmpte; primer

es precis que probá 'us fassa
lo turment que á mi m' abraça.

MAR. Y 'l mèu!

VILA. Que dihéu? Potser
voléu compará 'l dolor
de la perduda grandesa
ab las turments de qu' es presa,
per culpa vostra, 'l mèu cor!

MAR. Tinguéu llástima de mi.

VILA. Potser de mi n' heu tinguda?
La memoria hauréu perduda
quan vos expresséu així.
Era un temps...

MAR. Si m' estiméu,
no feu d' aquell temps membransa.

VILA. Si 'us estimo! En ma venjansa
l' amor mèu ccneixeréu.

Era un temps que 'us estimava
com... com m' estimavau vos,
y era l' amor per tots dos
l' alé que la vida 'ns dava.

Una corona la sort
vinguè á oferius, vos ecsita...

Mes pèls dos era petita,
y m' enviareu á la mort.

Amor haventvos jurat
en esta y en l' altra vida,

diguéu, no es cert, Margarida,
que 'l jurament héu trencat? (*Pausa.*)

Calleu? Feus cárrech que aquí
féu l' última confessió;

que aneu á morir.

MAR. (*Ab energia.*) Donchs no.

VILA. Com no! Era de presumir
la resposta; á qu' esperá'

diga veritat la dóna
que pèl preu d' una corona

manca á lo que jura! Bah;
hem acabat! per traydora

á matarvos he vingut,
só En Joan Vilaregut,

só 'l vostre butxí, senyora,
que per tornar al amant

lo cor que li van robar,
de viu en viu á arrancar

vos vè lo vostre.

MAR. Don Joan,

arréncamel, bè sap Dèu,

havente de dar la vida,
ab lo goig que Margarida
te 'l dona; prenlo, ja es teu?
(Presentantli lo pit ab desesperació.)
Mes si vols ferme mercé,
com als sentenciats, de dar-me
alló que puga minvarme
los darrers sufriments...

VILA.

Qué?

MAR.

Vullas una volta sols
dirme, una volta no mes,
que m' estimas, y després
mátam si matarme vols!

VILA.

Que t' estimo! Dirte aixó
abòrrinte tant y tant?

Oh no, no pot ser!

MAR.

Don Joan.

VILA.

Saps lo que vull dirte jo
la vida avans de llevarte?

MAR.

Digas, que?

VILA.

No, no 'u vull dir,
perque 't podrias morir
robantme 'l goig de matarte.

MAR.

Potser no estás fentho ja?
Acaba almenys d' una volta.

VILA.

Si, acabém. Que Dèu...

(Vilaregut agafa ab una mà á Margarida y ab l'
altra aixeca lo punyal; mes se deté al sentir tru-
car á la porta dei fons.)

MAR.

Escolla.

VILA.

Trucan?

MAR.

Si.

VILA.

Mal llamp!

MAR.

Qui hi ha?

UR.

(Dins) Senyora, 'l governador,
del Regne.

MAR.

Vilaregut,
per ma vida hauréu yingut;
mes no per'lo mèu honor.

UR.

(Dins) Senyora.

MAR.

Per mor de Dèu! (Suplicant
á Vilaregut que se 'n vaja.)

VILA.

Ajuda la sort vè á dar-me.

VAR.

No sortiu?

VILA.

No, vull quedarme.

MAR.

Donchs matéume 'qu' esperéu?

VILA.

No.

MAR.

Joan!

- VILA. M' he repensat,
yull que com jo visquéu morta.
- UR. (*Dins.*) Senyora, no obriu la porta?
- VILA. Jo hi anirè.
- MAR. Per pietat!
Si sou cristiá y cavallé.....
- VILA. No sò res.
- MAR. Prenme la vida;
mes l' honra....
- VILA. No, Margarida,
per mi, res de tu val ré!

ESCENA XI.

MARGARIDA, VILAREGUT, BORRA.

(*Borra entra per la porta mateixa que Vilaregut ab l' intent de dúrselne d' allí, per lo que treballará tota l' escena fins á lograrho.*)

- MAR. Que no sentiú? Van á obrir. (*Forsejant la porta.*)

Ah, vos, salvéume! (*A Borra.*)

- Bo. (*A Vilaregut.*) Anèm.

- VILA. (*Resistentse.*) No.

- Bo. Es precis, sens dilació,
per forsa tens de seguir.

- MAR. Per pietat! (*Suplicant al veure cedir la porta del fons aparentant que la violentan ab alguna arma blanca.*)

- Bo. Qu' he de contarte
una trama que 's prepara....

- VILA. Mes tart.

- Bo. O, no, ara, ara,
mal que haja d' arrossegar-te.

(*Borra se'n dú á Vilaregut, y al tancar la porta per hont surtan, Margarida á dretas la cubrirá ab son cos. Tot seguit s' obra ab estrépít la del fons y entran Urgell y Prades.*)

ESCENA XII.

MARGARIDA URGELL, PRADES.

- MAR. Ni tantost puch respirar.

- UR. (*Entretant.*) Senyora.

- MAR. Qui s' ha atrevit
la porta á obrir?

- UR. S' ha sentit
un home aquí dins parlar.

- MAR. No es veritat.

- UR. La cambrera
héu tancada á part de fora,
y aixó dona peu, senyora;
á pensar....
- MAR. Sentiu, don Pere?
- PRA. sentiu?
- PRA. Si.
- MAR. Y 'us permeteu
deixá impune tal ultratge?
- PRA. Jo venjarè mon llinatge
quan vos l' ofesa 'm probéu.
- MAR. No l' héu sentida?
- PRA. Si tal,
mes no sè si es falsa ó vera.
- MAR. No vos ho dich jo, don Pere?
pot ser no 'u he dit prou alt?
- PRA. Que 'un home aquí dins hi havia
m' han dit.
- UR. Y encara ho sostinch.
- PRA. Y jo á desvaneixe vinch
tant indigne fellonia,
per fer sentí al que l' honor
aixis escup de ma casa,
ab la punta de ma espasa
tota l' ira del mèu cor.
Obriu esta porta.
- MAR. No.
- UR. Donchs perque dir qu' es mentida?
- PRA. Jo 'us ho mano, Margarida,
obriula, ó bè l' obro jo.
- UR. No 'us canséu, no l' obrirá
- MAR. Encara no farà un' hora
que 'us he dit....
- UR. Qu' heu dit, senyora?
- MAR. Que 'l vostre lloch es allá. (*Fora la porta.*)
- UR. Alla fora, si á n' aquí
lo mèu deber no 'm cridès.
- MAR. Lo vostre deber no es
ab la Reyna delinquí.
- UR. Senyora, á fora 's mormola
que sola no vos trobavau.
- MAR. Pot ser vos ho mormolavau.
- PRA. Jo probarè qu' estéu sola.
(*Prades va cap á la porta; Margarida s' interpasa.*)
- MAR. Enrera!
- PRA. Germana!
- MAR. Enrera!
Aqui no hi ha la germana,

hi ha la reyna que 'us ho mana,
la reyna, sentiu, don Pere?
Y pus que 'm van obligar
á acceptar esta corona,
lo dret que la tal me dona
sabrè feros respectar.

(A Urgell.) Y á vos també.

UR. (Rodant lo cap.) No, á mi no.
Jo 'us parlaré mes formal;
procurador general
y mort lo Rey d' Aragó,
no hi ha mes autoritat
que la mèva, y li daréu
lo respecte que voléu
per vos.

MAR. No.

UR. Temeritat.

MAR. Si ab la dama, si ab la dona
vol mancá 'l compte d' Urgell,
sabrè posar devant d' el!
de la reyna la corona;
y veurém si al fer oblit
del que la déu respectar,
fins arribarla á petjar
lo d' Urgell serà atrevit.

(Margarida tira la corona á terra davant la porta
per hont han surtit Vilaregut y Borra.)

UR. No farè tal...

MAR. No 'u temia.

UR. Per fer mes.

MAR. Y que faréu?

UR. Que vos mateixa l' alséu,

MAR. No serà.

UR. Per vida mia,
que no vos queixéu després
si á mes fort extrem vos poso;
la corona alsar no goso,
mes tinch pit per fer molt mes
Alséula, donchs.

MAR. No.

UR. Senyora...

MAR. Que no, dich!

UR. (Cridant a la porta.) Ola, senyors!

ESCENA XIII.

LOS MATEIXOS, SENTMANAT, CAVALLERS.

UR. Al desmentir las remors,

la Reyna, que des de fora
havéu sentidas ab mi,
ab insistencia molt forta
á obrí' 's nega aquella porta; (*Signifíca.*)
mes jo, pèl que no cal di
perque ja tots ho sabéu,
vull obrirla, y com preuhada
corona al pás m' ha posada,
 presents he volgut qu' estéu
de terra al alsarla jo.

SEN. No crech que 'l compte d' Urgell
haja d' alsar est joyell.

UR. Qui ha de ser?

SEN. La Reyna.

MAR. No.

UR. Ja sentiú.

SEN. Y 'm dol á fe,
perque no podia creure....

UR. Lo que ara aquí vos faig veure.

SEN. O, no, encare no he vist re.

UR. L' insistencia....

SEN. Res me diu,

las sospitas no son provas.

UR. Jo vos ne darè de novas.

Senyora. (*Cull la corona, la posa en lo lloch
qu' era, y al dirigir-se á la porta per entrar de
tota manera, 's presentan Vilaregut y Borra
acompanyats dels servidors del Veguer á la del
fons.*)

MAR. Com? persistiu?

Ay de mi! D' est atentat
á las Corts irè á queixarme

UR. (*A Prades.*) Serviuvos acompanyarme.

PRA. (*A Urgell.*) Ay de vos si no es vritat!

(*Se dirigeix á la porta del dormitori de Margarida,
está mig abatuda, s' assenta prop de la taula; mes
al oir la véu de Vilaregut s' aixeca tota esperan-
sada*)

ESCENA XIV.

LOS MATEIXOS, VILAREGUT, BORRA.

VILA. (*A la porta.*) Lo compte d' Urgell?

MAR. (*Sorpresa.*) Ah!

UR. (*Desde la porta 'hont se dirigia.*) Com?

MAR. (*Ap.*) L' ánima del rey Martí
déu haver pregat per mi.

UR. Que voléu?

- VILA. Oiume: en nom
de las Corts, se vos retira
titol, us y facultats
de govern en los estats
de la Coròna.
- Bo. (Ap.) Si l'ira
no 'l mala, ja farà prou.
- VILA. Y se 'us mana que al moment
traguéu d' aquí quanta gent
de guerra línquéu á sou.
- Ur. (Ap.) Llamps del Cell (Al.) Ho faré així,
si 'u fa en Grau de Cervellò
de la llochtinència.
- VILA. Jo
sols per lo que dich só aquí.
D' assó á mes, com aspirant
al trono, d' allá hont estigan
las Corts, d' un' hora 'us obligan
no atansarvoshi. Aquí están
las tals ordres consignadas, (*Dantli unpaper.*)
y espero ab satisfacciò
que á las Corts podrè dir jo
que las héu executadas.
- MAR. (Ap.) Y es cert!
- VILA. Senyors... (*Saludant per anarse'n.*)
- MAR. (A Vila.) Esperéu.
- SEN. (Ap.) A fe que n' estich content.
- Ur. Dèu de Dèu!
(*Després á haver llegit lo paper ab molta rabia obli-
dat del lloch en que 's troba, lo que li recorda Vi-
laregut ab cortés ironia.*)
- VILA. Tinguéu present,
Compte, 'l lloch en que 'us trobéu.
(*Urgell lo mira ab menyspreu; al anar á seguirlo
Prades, Borra 'l detura al peu de la porta del fons.*)
- Bo. Compte, fins á la tornada.
- PRA. A qui 'u dihéu? (*A Borra*)
- Bo. Ay, á vos,
No voléu se 'l rey tots dos?
donchs teniu, ja que 'us agrada.
(*Li dona un plech tancat.*)
(*Ap á Prades.*) Y féu que 'l sol de demá
veja ja l' ordre cumplida;
ó sino 'us hi va la vida.
(*Prades se 'l mira y surt de l' escena masegant lo
paper ab rabia; los altres cavallers lo segueixen.*)
- Bo. Aixís no 's podrán trobá.
(*Ap. y aludint al desafiò pendent entre Vilaregut y
Prades.*)

ESCENA XV.

MARGARIDA, VILAREGUT, BORRA.

VILA. Senyora, una explicació.

MAR. No la tinch de menester:
com li cal á un cavaller
héu cumplert.

VILA. No 'u sabéu.

Bo. (*Tement una nova complicació.*) Bo!

Fent com que per vos signés,
á En Vilaregut, senyora,
li han donat clau y una hora
perque á parlarvos vinguès.
Jo he pregat, en vá ha sigut,
resolt á venir estava,

y tant com l' hora avansava
lo veya mes resolut.

Vos escrich, me 'n vinch aquí,
y al entrar 'us trobo presa;

á las hors' d' una vilesa

he sospitat, y al veni',

Violant per vos, á donarme

d' obrar llibertat entera,

he vist la sospita vera,

y á las Corts á presentarme

sò anat resolt d' esbrinar

los misteris que 'us voltavan;

mes al entrar acabavan

las ordres qu' héu vist de dar.

Las prenh, la finestra escalo,

trech d' aquí En Vilaregut,

li dich.. lo qu' he sapigut,

vostre perill li senyalo,

y, dantli lo plech aquell

de la vostra salvació....

VILA. A la reyna d' Aragó (*Molt significatiu.*)
deslliuro jo del d' Urgell.

MAR. Gracias, gracias; no sè ab que
premiar tant honrós servey;
á viure lo senyor rey.....

VILA. Lo Rey! lo Rey! (*Clouhent los punys ab ira.*)

MAR. (*Atemorisada.*) Qué?

VILA. (*Dominantse*) No sè!

Senyora, teniu, la clau,

la banda que váu brodarne,

(*Sè la tréu y la posa ab la clau damunt de la tanla.*)

y si 'l cor poguès llevarme

que arrastro per vos esclau,
ab gust vos lo donaria
per no recordar de vos
ni sols aquell temps ditxos
que 'm voliau y 'us volia.
Féume mercé d' oblidar
la follia qu' he comesa,
estava cego, ara 'm pesa
del mèu modo de p. rlar.
No es honrós ni de noble es
lo qu' he fet; mes perdonéu,
mon estat ja coneixéu,
senyora..... Fins á may mes.

(Vilaregut se retira ab pausa; al arribar á la porta Margarida 'l crida.)

MAR. Don Joan. *(Ab véu tremolosa com tement que no responga.)*

VILA. *(al fons.)* M' heu cridat?

MAR. Si *(Pausa.)*

(Vilaregut baixa y 's detura prop de Margarida sens dir res.)

MAR. Vos n' anéu ab l' odi al cor!

VILA. Senyora.

MAR. Y jo.... Per favor
compadexéu vos de mi!
Si de tots sò abandonada,
almenys no sia aborrida;
perdonéume.

VILA. *(Ab cecratje.)* Per ma vida...!

Senyora sòu perdonada.

(Despres d' un moment de lluyta, dominat del tot y ab molta fredor.)

MAR. Vos teniu. *(A Borra donantli la banda d' En Vilaregut.)*

VILA. *(A Borra neguitós.)* Aném.

Bo.

Perqué?

VILA. Perque m' ofego! *(Se 'n van.)*

ESCENA XVI.

VIOLANT, MARGARIDA.

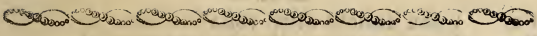
(Al eixir Vilaregut y Borra, queda Margarida dreta al péu de la taula, sent forsas per plorar y entra tot seguit Violant.)

VIOL. *(Ab interés.)* Senyora,

l' he vist aquí fora, plora.

MAR. Tant de bó jo 'u poguès fé!

(Se deixa anar abatuda en una cadira. Cau lo teló.)

ACTE QUART.

Sala en lo monestir de Valldonzella. Al fons una portalada que dona à l' escala de baixar y à cada costal d' ella una finestra de la mateixa alsaria ab baranas baixas y trepadas. Porta d' entrada, y altra de xica à l' esquerra; à la dreta la de l' habitació de Margarida. Banchs, cadiras quadros antichs etc. etc.

ESCENA I.

BORRA, URGELL.

(Al tirar lo telò tocarán á morts. Borra s' estarà de brassos á la barana d' una de las finestras y entrarà Urgell per la porta gran, embossat ab capa.)

- UR. No 'm diriau, cavaller,
per qui es qu' están tocant?
- Bo. Per don Martí.
- UR. *(Coneixentlo.)* Mossen Borra!
- Bo. Don Jaume!
- UR. Oh, no tant alt.
- Bo. Corréu perill?
- UR. Podria esser.
- Bo. Aquí no.
- UR. Qu' es lo que hi ha?
- Bo. Que fan un aniversari
pèl Rey, que avuy fa dos anys
va morir.
- UR. Qu' en Gloria sia.
Y la viuda?
- Bo. Aquí.
- UR. Y don Joan....,
Receléu? Per mi en Murvedre
combaté.
- Bo. Y no fora estrany
que, al pregarne Margarida
pèl Rey, á Dèu estès dant
gracias, perque las feridas
que 'n dugué á la fi ha curat.

UR. Y sou amichs altre volta?
Bo. Tant, ó potser mes que avans.
UR. Y com ha estat?

Bo. Las intrigas
he fet veure á don Joan,
de las quals, ab Margarida,
las victimas han estat.
L' amor li he probat d' aquella,
las malas arts del germá,
y com la estima que 's portan
tè, Compte, arrel de molts anys,
he anat acostant sos cors,
empenyent las voluntats,
y s' han trobat sens' pararshi
amichs com avans.

UR. La má, (*dantli.*)

que si Rey á esser arribo,
sols homes com vos serán
los que, per honrar lo trono,
sabrè, mossen Borra, honrar.

Bo. No crech pas que aixis pensessiu
fará cosa de dos anys.

UR. Si ab Margarida algun dia
mi he portat ab malas arts,
sap Dèu que no era per ella.

Bo. Y no obstant....

UR. Li he fet molt mal,
be 'u sè prou; mes vos prometo
que 'l Rey li tè de doná'
mes diamants, que pas llágrimas
li puga haver fet plorar,

Bo. Sort tè là Reyna, don Jaume,
de haver ja curat sos mals,
que sino, á fé tardaria
ab tals remeys á curar.

UR. No pas molt, lo que jo tarde
en ser rey.

Bo. Donchs aixis, may.

UR. Mossen Borra.

Bo. A mi m' ho sembla.

UR. Parléu clar.

Bo. Massa que 'u faig.

UR. Lo dret no es mèu?

Bo. Si, don Jaume;
mes héu llansat tanta sanch
per podévoslo fer valdre,
que molts s' han horrorisat.
A Aragó, Lunas y Urreas

se barallan, altre tant
Vilareguts y Centellas
fan en Valencia, y l'abat
de Banyolas ab lo bisbe
d' Urgell, Prades y Pallars,
ab los de Palou y d' altres,
malmeléu lo Principat.

UR. Y pot ser es per ma culpa?

Bo. Tampoch sou vos qui matá
l' Arquebisbe, y Saragossa
vos n' acusa.

UR. 'Ls catalans
saben bè prou.....

Bo. No mes saben
que 'l dret es vostre, y, no obstant,
si 'l Parlament un rey altre
elegeix, l' acatarán.

UR. Robantme á mi 'l dret.

Bo. Los jutjes

que hi ha reunits en Casp,
representan als realmes
de la Corona, y com may
ha deixat de ser del poble
aquesta, 'l que resoldrán
los nou jutges, será forsa
de admetrer y respectar.

UR. Mes los jutges son prou sabis
per coneixe 'l dret?

Bo. Si tal,
y encara y tot per coneixe
lo convenient.

UR. Ja trigar.
no poden en dar lo fallo;
vos conto dels mèus.

Bo. Ja may,
jo so del rey qu' elegescan
los nou diputats de Casp.

UR. Del qui guanye.

Bo. De la terra,
que la terra lo rey fá.

UR. Mossen Borra, héu parlat bè.

*(Urgell queda un moment pensatiu; mes abiat mou
lo cap com si volguès llansar algun pensament que
'l amohina.)*

Bo. (Ap.) Sembla que s' ha capficat

UR. (Ap.) «Rey ó res» me diu la mare,
donchs rey ó res, y endavant. (Resolt.)

(Alt.) Mossen Borra, agraphiria

- podé ab la Reyna parlar,
pus de perills que la cercan
llargas rahons li vull dar.
- Bo. Per ara no es pas possible,
mes que ab mi ho féu tant se val,
que per ella jo aquí vetllo.
- Ur. Per ella?
- Bo. Y per don Joan.
- Ur. Donchs guiéu allí hont nopuga
de ningú ser escoltat.
- Bo. Al jardí?
- Ur. Al jardí. *(Se 'n van.)*
- Ciu. *(Entrant.)* Lo compte.
Avuy aquí hi haurá sanch

ESCENA II.

CIURA.

La priora y lo de Prades
mon amo, están empenyats
en fer qu' entre Margarida
á l' ordre de St. Bernat;
mes la Reyna, que 's véu lliure,
se 'n riu, y pus així 'u fa,
molt m' enganyo ó tè de tindre
qui li fassa bon costat.
De segur que alguna cosa
d' aixó lo d' Urgell sabrá,
qu' en est lloch per cosa bona
no hi pot haver vingut pas.
Mes aném á cumplir l' ordre
que 'l de Prades m' ha donat,
y á veure 'l que la priora
haurá pogut avansar. *(Se fica á la porta xica
de 'l esquerra.)*

ESCENA III.

VILAREGUT, MARGARIDA.

*(Ixen de l' habitació de Margarida agafats de la
ma.)*

- VILA. Amor mèva.
- MAR. Mon senyor.
- VILA. Y que mes vols?
- MAR. Agradarte,
y á que oblides obligarte
lo que 't costa 'l mèu amor.
- VILA. Y perque, si probó aixis
la válua que 'm té?

- MAR. No tal;
recorts son que á mi 'm fan mal.
- VILA. Jo 'n sé que 't faran felis. (*Seuhen.*)
Fems carrech que des d' ahi
han passat duas anyadas,
y torném á las passadas
venturas aquellas.
- MAR. Si.
- VILA. M' estimas com avans?
- MAR. No;
mes que avans. Y tu, don Joan?
- VILA. O, jo no t' estimo tant
com tu mereixes.
- MAR. Milló.
- VILA. Millor dius?
- MAR. Y te 'n estranyas?
No saps tu 'l que sentiria
si per ventura sabia
que 't dech amor.
- VILA. Donchs t' enganyás.
- MAR. Pot ser si que no 'u sabrè.
- VILA. T' ho probarè si així 'u vols.
- MAR. No, no, que ara que som sols,
desitjo altra cosa.
- VILA. Que?
- MAR. Prométem que 'm respondrás
sens enujarte.
- VILA. (*Cárinós.*) Ma vida....
- MAR. Prométemho.
- VILA. Margarida,
y á duptarne gosarás?
- MAR. Que farías, si ab don Pere
demá 't topesses?
- VILA. (*Sorprés.*) No 'u sé.
- MAR. Mira que jo 'm penso 'l que,
y á fe, Joan, que 'm desespera.
- VILA. T' has oblidat per ventura
de tot lo mal que 'ns ha fet?
- MAR. Potser no veus satisfet
ton afany?
- VILA. No, ta hermosura
pot premiar mon amor;
mes l' arruga primerenca
que lo llis de ton front trenca,
aqueix moradench color
de tos ulls, y la ferida
qu' en Murvedre rebí aquí, (*Al costat.*)
están exigint de mi....

- MAR.** Lo que no vol Margarida.
Dos anys no son prou en tu
per matar aquest rencor?
- VILA.** Si tres no han mort mon amor,
no crech que 'n dupte ningú.
- MAR.** Donchs vejas, jo sò oblidat
mos sufriments. No dirias
de quin modo?
- VILA.** Pregarias,
y 'l Senyor t' ha consolat.
- MAR.** Pero jo m' he dat ajuda
per minvar mon sufriment,
del fondo del cor trayent
la memoria benvolguda
d' un cavaller, qu' entre tant
per odis mesquins lluytava,
y d' oblidarme probava,
la vida en perill possant.
- VILA.** Mes tu sempre carinyosa
li has condonat lo perdó.
- MAR.** Y ara no 't mereixo jo
lo de mon germá? (Pausa) Confosa
ta llengua no sap trobar
un mot per respondre bè
- VILA.** Margarida! (Agasantli la ma.)
- MAR.** (Carinyosa) Si ja 'u sé
que no 'm pots contrariar.
- VILA.** Prega almenys que al mèu davant
Dèu no 'l pose, Margarida,
perque llavors, de sa vida
no 't pot respondre don Joan.
- MAR.** Preparè per la ventura
de tots dos.
- VILA.** Y ara 'm vols dir
quin dia 't veurè sortir
del fondo d' esta clausura?
- MAR.** Quan vullas, cumplert lo dol
del Rey mon marit, sò lliure.
- VILA.** Per mi á la fi podrás viure?
- MAR.** Si, don Joan, per tu tot sol.
- VILA.** Del d' Urgell en los confins
tinch un castell oblidat,
en la falda recolzat
de sos magnífichs jardins
Puras brisas, cél hermós
y una eterna primavera
á tots dos allí 'ns espera,
vida mèva.

- MAR. Qui ja hi fos
VILA. Que bell deu ser despertar
entre 'ls brassos de l'aynia
quan la celistia del dia
comensa de clarejar!
- MAR. Tant com lo parlar d' amors,
de la nit en la foscura,
propel la font que murmura
escorrentse entre la flors.
- VILA. Quan de partir serà l' hora?
MAR. Des d' ara ja prompte estich;
mes crech que del nostre amich
demès lo concell no fòra.
Ell es qui los trencats llasos
ha nuat del nostre amor.
- VILA. Si, á n' ell li dech lo favor
de trobarme entre tos brassos.
Parlemli, donchs.
- MAR. Aquí vè
ab lo Compte. (*Moviment d' en Vilaregut.*)
VILA. Com!... M' afanyo
per distreurem, y m' enganyo.
No l' es.
- MAR. Y si 'u fos?
VILA. No sè!

ESCENA IV.

Los mateixos BORRA y URGELL.

- UR. (*Saludant.*) Senyora, Vilaregut.
MAR. Vos aquí?
UR. Senyora mia,
per vos es; més convindria
no perdre ni un sol minut.
Mentre 'us ho anirè contant,
per guanyar lo temps que corra,
Don Joan y mossen Borra
lo que convè arreglaran.
- VILA. Mes jo....
UR. Vostre amich mateix
vos dirá quant desitjéu.
- Bo. Si, si, pero anèm. (*Portantsen á Vilaregut.*)
UR. Anéu,
que 'l perill cada iustant creix.

ESCENA V.

MARGARIDA, URGELL.

- MAR. Don Jaume d' Urgell.

UR.

Oiu,

y de tot quant vos diga ara,
no deixéu á vostra cara
mostrar res per cap motiu.

MAR.

Don Jaume, parléu avial
y acabéu lo mèu neguit.

UR.

Aqui á las tres de esta nit
lo de Prades ha arribat.

MAR.

Mon Germá.

UR.

Si.

MAR.

Y á que ve?

UR.

Per res de bo no será
A forsa de preguntá,
lo lloch ha pogut sabé
en qu' está Vilaregut,
y gayre bè juraria
que l' intent de malá'l sia
y no altre 'l que l' ha dut.
Públich es l' odi sens mida
que á n' als dos avuy separa,
y abrogantse drets de pare,
vol fer que vos, Margarida,
pèl delicte d' estimarlo
l' hábit de monja prenguéu,
y 'l vostre amor enterreú
avans que á don Joan donarlo:
perçó ha vingut.

MAR.

Es á dir,

que dos anys de fer la guerra,
y escandalitzar la terra,
y ferme plorá y patir,
no han sigut prou á apagar
la set de sanch que 'l devora!

UR.

No; no han sigut prou, senyora
pus aixis ho vè á mostrar.
Dos anys, com héu dit, farán
que l' rey don Martí n' es mort,
y dos anys, per mala sort,
que no ha parat ni un instant
de las armas lo brugit
per odis mesquins alsadas,
y tals batallas s' han dadas
que á fé que 'm dol. Lo despit
que al vostre germá no deixa,
al veure triufant mon dret,
consentir no li permet
vostra ventura mateixa

que del partit del d' Urgell
don Joan, á qui detesta,
no consent á l' unió aquesta
per ser mon contrari ell.

MAR. Mes á mi de tot aixó,
don Jaume, que se me 'n dóna?
No se lliure?

UR. Mes sou dona,
sa germana.

MAR. No, ja no.

UR. Encare que no vulguéu,
sos plans vos farà cumplir.

MAR. Que sò reyna li he de dir,
y ell res mes que un súbdit mèu.

UR. Y de don Joan la vida
salvaréu d' esta manera?

Gent d' armas porta don Pere,
penséuho bè, Margarida

MAR. Veritat; mes que puch fer!

UR. Sense perdre un instant,
fugir d' aquí ab don Joan.

MAR. (*Severitat.*) Compte....

UR. Unintvoshi primer.

MAR. (*Alegre.*) Com! qu' héu dit! casarnos?

UR. Si,

potser lo plan no 'us agrada?

MAR. M' héu trobat tant descuydada....

res tinch que dirhi per mi;
mes y ell, Compte?

UR. Senyora,

pot ser vos héu oblidat

que ab En Borra se n' ha anat

per no perdre temps? Un' hora

no passarà que l' amor

dels dos beneheixi Dèu.

MAR. Compte, gracias.

(*Volent agafar la mà del Compte, lo qu' ell no consent.*)

UR. Com! que feu?

MAR. Pagarvos aquest favor,

perque altre me 'n vullau fer.

UR. Demanéu.

MAR. Que don Joan

quedi la rahó ignorant

que aixó motiva.

UR. Complert

vostre desig restará,

qu' En Borra que 'u presentia,

m' ha dit que li contaria
qu' héu de fugir, per burlá
una trama que han urdida
vostra tia la priora
y don Pere, perquè á 'l hora
prenguéu l' hábit.

MAR. No es mentida,
de llarch temps qu' en est sentit
se treballa; mes debadas,
quantas rahons m' han donadas
de mica ri re han servit.

UR. Ho sab mossen Borra....?

MAR. Si,
mossen Borra res ignora,
qu' es mes que 'un germá.

UR. Senyora,
vola 'l temps.

MAR. Si, á prevení'
me 'n vaig.

UR. Penséu que al moment
vindrè per vos.

MAR. No hi fa res. *(Se 'n va)*

(Aixís que Margarida entra á sa cambra, ix Punyfort cercant á Urgell, y mentre 'ls dos parlan passa Ciurá ab pressa de la porta xica á la gran de la esquerra y girant la cara per no ser conegut.)

ESCENA VI.

URGELL, PUNYFORT, CIURA.

PUNY. Gracias á Dèu *(Entrant ab pressa.)*

UR. Que hi ha? qu' es?

PUNY. Ja es aquí y du molta gent

UR. Ah!...Aquest home...*(Ciurá travessa l'escena)*

PUNY. *(Posant ma á l' espasa.)* Voléu...?

UR. *(Detenintlo.)* No.

Has vist d' hont ha eixit?

PUNY. *(Signant la porta xica esquerra.)* D' allá. *(Pau-*

UR. Punyfort. *sa.)*

PUNY. Senyor.

UR. Tè d' entrá',

mes... *(Ab intenció.)*

PUNY. Tot está á punt.

UR. Milló.

Vès, y sobre tot alerta
á la senyal.

PUNY. Descuydéu. *(Se 'n va.)*

UR. Don Pere, per mes que féu,

avuy vostra pérdua es certa.
A tal punt havéu portat
vostres odis, compte En Pere,
que per tornar endarrera
ja massa 'us héu avansat.
No era mon intent matarvos;
mes ja que vos ho héu volgut,
ab lleugeresa he vingut
la devantera á guanyarvos.
Tinch lo dret, me 'l disputéu;
vostra es la culpa, no mèva,
que á la fi la vida 'us lleva
lo qui destronar voléu.

(Urgell vá cap al jardí, y entran per la porta gran
de l' esquerra Prades y Ciurá.)

ESCENA VII.

PRADES, CIURA

- CIU. Era á n' aquí, jo l' he vist,
miréusel, al jardí baixa.
- PRA. Si que l' es; Compte d' Urgell,
ja farás prou si t' escapas!
No t' aborria pas tant
que la mort volguès donarte;
mes ja que al devant te 'm posas,
la culpa no vullas dar-me,
la má que la vida 't lleva
la tèva imprudencia l' arma.
Y la tia? (A Ciurá.)
- CIU. Vos espera.
- PRA. Y la Reyna ma germana?
- CIU. Sens escoltar lo mes mínim
de la priora las paraulas...
- PRA. Las desaten?
- CIU. Las desprecia.
- PRA. Donchs jo li farè escoltarlas.
Don Joan?
- CIU. Convalescent.
- PRA. Encara será aquí?
- CIU. Encara.
- PRA. Si avuy satisfets no miro
mos desitjos de venjansa,
ni d' esparons ja sò digne,
ni menys de lo nom de Prades.
L' home aquell?
- CIU. A baix espera.
- PRA. En lloch convenient amágal;

Y si don Joan surtis viu...
CIU. Que voléu que fassa?
PRA. Matal.
CIU. Que mes disposéu?
PRA. Res mes,
com no sia vigilancia.
CIU. D' assó descanséune.
PRA. Déixam.
O molt lo desig m' enganya,
ó per fi de mos contraris
veurè los caps á mas plantas.
(S: 'n va per la porta xica de l' esquerra.)

ESCENA VIII.

BORRA, VILAREGUT.

VILA. La ventura que m' espera,
la cosa tant desitjada
que dius que avuy lograrè,
vols dirme qu' es? ¿ Las anadas
y tornadas que ara hém fet,
los dos cavalls, aquest frare,
lo misteri de que 'u vetllas,
la presencia de don Jaume
y l' alegria que dius
ans de poch me será dada;
no vols dirme, mossen Borra,
que será?

Bo. No, si no callas.
Ja temps que d' un plan horrible
don Jaume segueix la trama,
y ahí va saber que á nit
Margarida...

VILA. Ellà? Que? parla.
Bo. A pendre l' hábit de monja
d' est convent será obligada.

VILA. Llamps del Cel! Mentres jo visca...
Bo. No cridis si vols salvarla.
VILA. Si, la salvarè, matant
á quants ab lo nom de Prades
coneguts tinga, y del foch
dant lo monesti' á las flamas.

Bo. No; la salvarás casanhi.
VILA. (Sorprés.) Com!
Bo. Casanhi.
VILA. (Incitantlo.) Parla, parla.
Bo. Dins de poch en la capella
del jardí 's trobará 'l frare

per casarvos, y una volta
la benedicció donada
que sia, tu en l' un cavall
y Margarida dalt l' altre,
sens posar foch al convent
ni matá á ningú, la salvas.
¿Que 't sembla?

VILA. Que vals mes or
que Poblet; mes....

Bo. No t' agrada
lo plan?

VILA. Si m' agrada dius?

Bo. Donchs deixa 'l demès, que passa
volant lo temps y precisa
enllestirho avans de gayre.
Crida á n' ella, y esperéume
que al moment sò de tornada,
y en tornant...

VILA. Ves, corra, corra,
que llarchs setgles de migransa
serán per mi los moments
qu' encare d' esperar 'm mancan. *(Ab mitja rialla.)*

ESCENA IX.

VILAREGUT.

Mèva, va á ser mèva! 'L cor
bat d' alegria sens trèva;
la sèva hermosura, mèva,
y tot d' ella 'l mèu amor.
Moments hi ha en que l' alegria
arriba fins á fer mal;
mes jo en est punt un punyal
mitjans cor, no 'l sentiria.
Y com no se' aixi? En la vida
que hi ha per pagar, no mes
que una mirada, un sol bes,
dels llabis de Margarida?
Y en lo foch d' esta mirada
y del bes en la dolsor,
á totas horas, del cor
la set jo veurè apagada.
Benehit sia 'l poder
que creá tanta hermosura,
per fixarhi la ventura
que felís me te de fer.

ESCENA X.

VILAREGUT, MARGARIDA.

VILA. Margarida. (*Cridantla desde la porta de sa*

MAR. (*Sortint.*) Sou vos? (*cambra.*)

VILA. Sí,

jo que, no podentla creure,

la certesa vinch á veure

del que m'acaban de di'.

Es veritat que al instant

seréu mèva, Margarida?

Tanta ditxa, no es mentida?

MAR. No, qu' es certa, don Joan.

Entre 'ls ferros d' un convent

ò las alas del amor

forsat á escullir lo cor

en est punt precisament,

esculleixo...

VILA. L' amor?

MAR. Si,

qu' en obrirnos se complau

de la ventura 'l palau,

tant á vos com á n' á mi.

VILA. Oh gracias! Mes qui forsarvos

s' ha permés, qui?

MAR. La priora,

ma tia.

VILA. Temo, senyora,

que m' enganyéu.

MAR. Enganyarvos!

y peique?

VILA. Perque 'l de Prades

es á vora....

MAR. (*Carinyosa.*) Y si 'u fos?

VILA. No

volent permetre esta unió,

s' oposaria...

MAR. Debades.

VILA. Y forsa 'm seria á mi...

MAR. Que?

VILA. (*Ab forsa.*) Matarlo!

MAR. Es mon germá!

VILA. Lo vostre botxí será.

MAR. Mes héu promés....

VILA. (*Exaltat.*) Qu' es aqui

potser? Oh si, aquesta pressa,

lo misteri, la fugida....

MAR. No he dit perque?

VILA. Margarida.

MAR. Don Joan!

VILA. Digas, confessa
la veritat.

MAR. Dich que no
y 'l dupte m' ofen.

VILA. (*Ab tendresa.*) Aymia!

MAR. (*Ap.*) Si 'l trobava 'l mataria,
que 'l aborreix mes que jo.

VILA. Enojada?

MAR. Jo en esta hora
enujarme ab vos? No tal;
mes perçó m' havéu fet mal,
mort l' odi creguí.

VILA. Senyora.

MAR. Y si sabès que 'l marit
que 'm destina avuy la sort,
tinguès de donar la mort
al de Prades, penedit
lo mèu cor y enamorat
ensemps, en esta clausura,
renunciant á ma ventura,
jo 'm tancaria.

VILA. Malgrat
mon amor?

MAR. Y també 'l mèu,
que avans de besar la má
roja ab la sanch del germá,
prefereixo....

VILA. No 'u diguéu,
que al pensar foran talladas
aquestas sedosas trenas,
y estas miradas serenas
per las tocas apagadas,
mes s' encen, mes forsa pren
mon rencor contra.... 'l qui sia
que 'us vol forsar, vida mia
á morir en est convent.

MAR. Mes no será.

VILA. No pot ser

MAR. Perdonéulo, que sent vostra
poch mal á la ditxa nostra
sos propòsits podrán fer.

VILA. Sia, mes pèl bè dels dos,
partim tol seguit, senyora.

MAR. Si, si, partirem á l' hora
que puga dir so de vos.

- VILA. Be prou tarda.
MAR. (*Carinyosa*) Impacient?
VILA. Si;
mes té, tè. (*Bessanli la ma.*)
MAR. Que féu, don Joan?
Bo. Fra Maurici está esperant
en l' hermita del jardí.
(*Vilaregut y Margarida donantse la mà se 'n van
per la porta del fons.*)

ESCENA XI.

BORRA, URGELL, PRADES, PUNYFORT, CIURA, PAU.

- Bo. Está que ni d' un cabell
s' aguanta la cosa tota,
si 'l Compte cap mica 'u nota. .
UR. (*Ap.*) Lo de Prades! (*pujant del jardí.*)
PRA. (*Ap. sortint de l' esquerra.*) Lo d' Urgell!
L' hora ha arribat ja (*Alt.*) Ciurá!
UR. (*Ap.*) Que mori al moment (*Alt.*) Punyfort.
Bo. (*Ap.*) No m' agrada (*Alt.*) Pau.
PAU. (*Sortint de la dreta.*) Senyor.
(*Ciurá y Punyfort sortirán per las mateixas portas
que sos amos, y tot seguit de rebre sas òrdres, se
n' anirán per la porta gran de la esquerra. Pau los
guanyará l' avantatge sortint primer qu' ells.*)
Bo. (*Ap. á Pau*) Los dos y 'l ballester
PAU. (*Fent que si ab lo cap.*) Ja. (*Se 'n va*)
Bo. Empenyats ells en matarse,
jo en que no mes empenyat,
veurém al fi del combat
qui se 'n podrá gloriarse. (*Se 'n va.*)

ESCENA XII.

PRADES, URGELL.

(*Los dos fins ara no 's mourán de vora las portas de
hont han eixit. Tota aquesta escena, al revés de las
que han tingut fins ara los dos comptes, será plena
d' acritut, mostrant en cada paraula l' odi que 's
tenen.*)

- PRA. No 'm creya trobáuse aquí.
UR. Ni jo.
PRA. 'Us dol?
UR. A fe que no
PRA. No teméu res?
UR. Teme jo!
Potser de vos?

- PRA. Si de mi.
- UR. Al revès, si algú devia
temer á 'n aquí dels dos,
jo 'm creya que foreu vos.
- PRA. Molt cert que ser jo podria;
mes no 'u sò.
- UR. Y voldréu dirme
lo que temer me pot fer?
- PRA. Que jo la tela á desfer
vinga que héu volgut urdirme.
- UR. Ja may lo compte d' Urgell
per lograr lo que 's proposa,
altres medis en joch posa
que la rahó.
- PRA. Si es ab ell.
- UR. May se 'n allunya.
- UR. Si tal.
- UR. Quan?
- PRA. Avuy. En est moment
de Casp per lo parlament
s' aixeca 'l penó real,
y no es pas per vos.
- UR. (*Agitat.*) Com!... Que?
- PRA. Aquest que diuhen lo sant,
lo confessor del Infant
vos hò diria, y á fé
que sap bè y es natural,
qu' héu fet insignias, banderas,
vestimentas palaueras
y fins lo penó real;
mes, res hi ha valgut.
- UR. Redèu!
No sè lo que per mi passa;
oh no, no pot ser!
- PRA. Be massa
que 'us convencerè. Miréu
(*Prades porta al d' Urgell á l' obertura.*)
Com si un huracá 'l portés
ab gran retró y llaugeria
dret á la ciutat fa via
un estol de cavallers.
Si la pols no 'us enterbola
la vista, del d' Antequera
diguéume si es la bandera
que davant del estol vola,
diguéu si porta un castell
per divisa.
- UR. (*Baixant del fons.*) La mateixa.

- PRA. Y ara 'm diréu si may deixa
la rahó al compte d' Urgell?
- UR. Pel Sant Crist de Balaguer!
- PRA. Per tots los sants que volguéu,
ni rey d' Aragó seréu,
ni Margarida muller
d' En Vilaregut.
- UR. Quimera
- PRA. Quimera? Ja sè 'í bastant
perque d' aquí don Joan
no surte ab vida.
- UR. Don Pere!
- PRA. Per fer que de sant Bernat
prenga l' hábit Margarida,
y ma venjansa complida
puga jo veure aviat.
- UR. (Ap.) Y no fan lo senyal! (Alt.) Vos,
venjansa? ¿y de qui?
- PRA. De qui?
- UR. Vaja, Compte, si es per mi,
parléu, qu' estém sols los dos;
y jo ja á tot previngut,
sabent ab qui las havia,
he fet mourer en est dia
quants ressorts á má he tingut.
- PRA. (Indiferent.) Y havéu lograt res?
- UR. (Ab confiansa) No encare.
- PRA. Ni després.
- UR. Massa dir es. (Sona molt lluny una
trompa de cassa.)
- (Ap.) La senyal! (Alt.) Y si 'us digués
que ja 'u he lograt?
- PRA. Ara?
- UR. Ara.
- PRA. Y com?
- UR. En un lloch segú
fent trobar en hora dada,
un frare y l' enamorada
parella.
- PRA. Si no hi ha algú
que 'u haja impedit
(Urgell du á Prades á l' obertura dels fons.)
- UR. Miréu,
dels cavalls la polsaguera
ai lluny de la carretera
encaré des d' aquí s' veu.
- PRA. Oh rabia!
- UR. Podéu rabiar

tant com vos donga la gana,
lliure es ja vostra germana
y ell també. Davant l' altar
los llasos del seu amor
un frare fa poch que unia,
mentres que vos ¡qui 'u diria!
tramavau la seva mort,
Miréu, tot just s' afigura
ja lo núvol, l' esperansa
fuig ab ell de la venjansa
del de Prades.

PRA. Per ventura
sou lliure?

UR. Com! Es á dir
que jo....?

PRA La rabia sens mida
que contra ell y Margarida
m' abrusa, 'us farè sentir.

UR. Don Pere!

PRA. Compte!

UR. Parléu.

PRA. La vostra vida s' acaba.

UR. Ira de Dèu!

PRA. Fera brava,
potser lo valor perdéu?

UR. Jo acobardirme?

PRA. En la gola
la véu d' ofegor se 'us pert.

UR. Sabéu perque?

PRA. No per cert.

UR. Perque 'l goig me caragola
las entranyas, perque es
lo plan que 'us ha dut aqui
lo mateix plan que á n' á mi
tambè m' hi ha dut, y ademés
me cab la satisfacció
mon desig al satisfer,
de robause aquest plaer
pera acarcanyarmen jo.

PRA. No será.

UR. Com no será?
si, d' esta cambra al eixir,
ni encare lo temps de dir
un Jesus se 'us donará?

PRA. Acció digne sols d' aquell
que al arquebisbe Garcia
assassiná.

UR. A que venia?

lo de Prades? Potsè en ell
la baixesa es un honor?
(*Só de campanas tocant á festa, que figuran ser
las de la ciutat vehina.*)

- PRA. Sentiu, Compte?
UR. La campana,
PRA. (*satisfet*) Si, la terra catalana
ja torna á tindre senyor.
UR. Ah! Acabém. (*Enrrugallat d' ira.*)
PRA. Acabém, si. (*Id.*)
que tinch set de vostra vida.
UR. S' ha de veure la partida
si es mèva ó vostre.
PRA. (*Cridant.*) Ola!
UR. (*Id.*) Aquí!

ESCENA DARRERA.

URGELL, PRADES, BORRA, PAU, SOLDATS.

(*Pau ab los soldats se quedan en últim terme, y Borra
avansant fins als dos comptes molt satisfet y
alegre.*)

- PRA. (*Cridantlo*) Ciurá!
UR. (*Id.*) Punyfort!
Bo. (*Ab calma.*) Es en va
qu' en cridarlos vos canséu,
no 'us senten.
UR. Ira de Dèu!
Bo. Ni aixis tampoch. Fará ja
mitj' hora qu' en companyia
del assesi ballester,
en las pressons del Veguer
son tancats per ordre mia.
Y 'm cap la satisfacció,
la nova aquesta al donarvos,
á tots dos de convidarvos
á la seva execució.
Mes vaig tement pèl que 's véu
que agradable no 'us seria;
aixis, avans que nit sia,
deixar aquest lloch podréu.
(*A Prades.*) Per vos á punt un baixell,
hi ha que 'us durá á Valencia,
(*A Urgell.*) y uns ballesters per prudencia
á vos á la Seu d' Urgell.
Aixis la Diputació
s' estalvia castigar
lo que ara pot escusar

per la mèva mediació.

UR. (*Ab desdeny.*) No 'us ne sento grat.

PRA. (*Menyspreantlo.*) Jo menys.

BO. (*Ab calma.*) Don Jaume, que ab Dèu siau.

UR. Traydor! (*A Borra ab rabia.*)

PRA. Miserable! (*Id.*)

BOB. (*Ab naturalitat.*) Pau,
guia als dos. (*A Urgell y Prades.*) Vostres
desdenys

no 'm son de gayre sentida,

pus del recort faig remey,

(*A Urgell.*) que hi ha rey y no sou rey,

(*A Prades.*) y qu' es lliure Margarida.

UR Dèu de Dèu! (*Posant mà á l' espasa.*)

PRA. (*Amenasant.*) Si voleu viure....!

BO. Portéulos que lo temps corra!

(*Los soldats se 'n duhen als dos comptes, y mentres se n' van, diu Borra ab satisfacció.*)

Que digan que mossen Borra

sols es hó que per fer riure.

FI DEL DRAMA.

ERRADAS NOTABLES.

<i>Plana.</i>	<i>Ratlla.</i>	<i>Hont diu.</i>	<i>Ha de dir.</i>
17.	36.	ESCENA VII	ESCENA VIII.
25.	19.	Ciu.	SEN.
32.	10.	Las	Los
35.	24.	aixi	eixi
46.	2, 5, 7, 12.	VIOL	VILA
54.	29.	Cullo	Cull-lo
57.	1.	aixi 'us trobo	aixi 'm trovo
60.	14.	tot es intrigar	tot es hu intrigar
»	28.	complicació	complicacions
69.	37.	está	ésta
71.	11.	Li han donat clau y una hora	li han donada clau y hora
74.	1.	Sou	Son

BIBLIOPHILE SOCIETY

Year	Volume	Page	Number
1871	Vol. 1	1-10	1
1872	Vol. 2	1-10	2
1873	Vol. 3	1-10	3
1874	Vol. 4	1-10	4
1875	Vol. 5	1-10	5
1876	Vol. 6	1-10	6
1877	Vol. 7	1-10	7
1878	Vol. 8	1-10	8
1879	Vol. 9	1-10	9
1880	Vol. 10	1-10	10
1881	Vol. 11	1-10	11
1882	Vol. 12	1-10	12
1883	Vol. 13	1-10	13
1884	Vol. 14	1-10	14
1885	Vol. 15	1-10	15
1886	Vol. 16	1-10	16
1887	Vol. 17	1-10	17
1888	Vol. 18	1-10	18
1889	Vol. 19	1-10	19
1890	Vol. 20	1-10	20
1891	Vol. 21	1-10	21
1892	Vol. 22	1-10	22
1893	Vol. 23	1-10	23
1894	Vol. 24	1-10	24
1895	Vol. 25	1-10	25
1896	Vol. 26	1-10	26
1897	Vol. 27	1-10	27
1898	Vol. 28	1-10	28
1899	Vol. 29	1-10	29
1900	Vol. 30	1-10	30

PRODUCCIONS CATALANAS.

EN UN ACTE.

Ahí y avuy.
A la cuarta pregunta.
Amor, partit y pesetas.
Antes y are.
A pel y á rapel.
A só de tabals.
Cap jeperut se veu lo jep.
Cosas del oncle.
Cristeta la estanquera.
En Joan Doneta.
Fotografias.
Joves y vells.
La butifarra de la llibertad.
La capital del Imperi.
La comedia de Falset.
La cuestió son cuartos.
La festa del barri, (zarzuela)
La filla d' un manobra.
La guerra civil.
La noya.
La perla de Monseny.
La perla de Tarradell
La policia secreta.
La pubilla de Riudoms.
La reina de las criadas.
La reixa de llibertad.
La sombra de D. Pascual.
La vida al Encant.
La triunfant Resurrecció.
Las aranyas y las moscas
Las atmetillas d' Arenys.
Las llágrimas de Polonia.
Las píldoras d' Holloway.
Las tres alegrias.
Las tres rosas.
Las tres teclas.
L' alcalde del barri nou.
L' boig de las campanillas.

L' perdut ¡ay! l' perdut!
L' noy de las camas tortas.
Lo matrimoni civil.
Lo pronuunciament.
L' orga de rahóns.
Los cantis de Vilafranca.
Los partits de la patrona.
May es tart cuan si es á temps.
M' ha caigut la lotería.
Mistus.
Mossen Custella
No 's pot dir blat.
Palóts y ganxos.
Qui al cel escup.
Qui trenca paga.
Set morts y cap enterro.
Setse jutjes... (zarzuela).
Si m' embrutas t' enmascaro.
Si que l' habem feta bona.
Sistema Raspall
Tres y la Maria sola.
Tretse son tretse.
Un barret de riallas.
Un bon ministre de Déu.
Un casament dit y fet.
Un inglés en Mataró.
Un joch de cartas.
Un llamine dins d' un sach.
Un mosquit d' arbre.
Un pá com unas óstias.
Un poll resusitat.
Un pollastre aixelat.
Una juguesca.
Una nit de carnaval.
Una noya es per un rey.
Una prometensa, (zarzuela).
Vá caure.

EN DOS ACTES.

A la lluna de Valencia.
Al altre mon.
Cada ovella ab sa parella.
Cárls seté, (zarzuela).
Contra envelja.
Gat escarmentat.
D. Perlimplin.
L' aplech del Remey, (zarzuela).
Lo castell dels tres dragons.
L' cantadó.

L' esquella de la torratja, (zarzuela).
L' punt de las donas.
Las carbasas de Montroig.
La noya del Ampurdá.
La noya del entresuelo.
La pubilla del Vallés.
La rambla de las flors, (zarzuela).
La sabateta al balcó.
La torre dels amors, (zarzuela).
La Tuyetas de Mallol.

La vaquera de la piga rossa.
 La venjansa de la Tana.
 Liceistas y Cruzados.
 Lo rovell del ou, (zarzuela).
 Lo senyor padri ó amor y pessetas.
 Los héroes y las grandesas.
 Los pescadors de S. Pol. (zarzuela).
 Ous del dia.

Pensa mal y no errarás, (zarzuela).
 Per fondo que 's fasi 'l foch.
 Reus, París y Londres
 Si m' embrutas t' enmascaro.
 Si us plau per forsa, (zarzuela)
 Un embolich de cordas.
 Un mercat de Calaf.
 Una senyora particular. (zarzuela).

EN TRES Ó MES ACTES.

Amor de pare.
 Bach de Roda.
 Cárlos de España.
 Cor de roure.
 Cosas del dia.
 Digna de Deu.
 Honra, patria y amor.
 Incendi de Hostalrich.
 L' anticuari.
 La bala de vidre.
 La campana de la Unió.
 La casa sens govern.
 La copa del dolor.
 La creu de plata.
 La festa del Santuari.
 La mitja taronja.
 La muller que fá per casa.
 La pietat del cel.
 La Romería de Recasens.
 La rosa blanca.
 La urbanitat.
 La violeta d' or.
 La Verge de las Mercés.
 Las dos mangalas.

Las duas noblesas.
 Las euras del mas.
 Las francesillas.
 Las joyas de la Roser.
 Las modas.
 Las papallonas.
 Las pubillas y hereus.
 Las reliquias d' una mare
 Lo camp y la ciutat.
 Lo colleret de perlas.
 Lo gat de mar.
 Los hereus.
 Lo pom de violas.
 L' ullim rey de Magnolia, (zarzuela).
 Margarita de Prades.
 Marta.
 Misteris del mar.
 O rey ó res.
 Quintas y caixas.
 Qui s' espera 's desespera.
 Un agregat de boigs.
 Un cap de casa.
 Un gefe de la coronela

PRODUCCIONES CASTELLANAS.

EN UN ACTO.

Amor con amor se paga.
 Casarse por carambola.

El santo al cielo.
 Pacubio.

EN DOS ACTOS.

Un marido de lance.

EN TRES Ó MAS ACTOS.

Fruta del siglo.
 Cosas del mundo.
 El ángel de la Caridad.
 Juan Fivaller.
 La boda del Conde Rapp.
 Los mártires del pueblo.
 Los siete dolores de Maria Santísima,

(música) (1).
 Pobres y ricos ó la bruja de Madrid.
 La Venganza. (2.ª parte del Serrallonga.
 Viriato ó el libertador de España.
 Una herencia en Córcega.

(1) La música de esta obra es original del Sr. Carreras, sin la cual no podrá representarse, según convenio de los autores, devengados los derechos de una zarzuela en un acto.